БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

13 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 67 (3295).

3 апрель
ЯКШАНБА
1966 йил

Баҳоси 2 тийин.

СЪЕЗДГА МЕҲНАТ РАПОРТЛАРИ

МАШИНАСОЗЛАР ВАХТАДА

Тошкент саноат корхоналарининг цехларида, жуда кўп қурилишларида минглаб коммунистлар ва партиясиз меҳнаткашлар партия XXIII съезди шарафига вахтада туриб ишламоқдалар. Съезд ишига бағишланиб ўтказилаётган йиғилиш ва суҳбатларда улар ўзлари эришган муваффақиятлар ҳақида гапириб беришмоқда.

— Биз, машинасозлар, деди «Таштекстильмаш» заводи асбобсозлик цехининг технологи Собир Нурматов, жонажон партияга рапорт беришга арзийдиган ишлар қилдик. Биринчи кварталда ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 12 процент кўп машина ишлаб чиқардик. Корхонамиз йилдан-йилга мамлакат тўқимачилик корхоналари учун янги техника ишлаб чиқаришни ўзлаштирмоқда. Яқинда энг янги йигирув агрегатларининг намуналари синаб кўрилди. Биз ўз делегатимиз — йиғув цехининг слесари Суръат Акромхўжаевдан шуларнинг ҳаммасини съезд қатнашчиларига гапириб беришни илтимос қилганмиз. У, съезд ишида қатнашиб, барча делегатлар билан бирга ватанимиз экономикаси ва маданиятини янада ривожлантириш планларини, совет кишиларининг моддий фаровонлигини ўстириш режаларини белгилаб чиқиш бахтига мушарраф бўлди.

(ЎзТАГ).

АПРЕЛЬ ЭШЕЛОНЛАРИ

«Узбекуголь» комбинатининг коллективи КПСС XXIII съезди очилган кун — 29 мартда беш йилликнинг биринчи йили квартал планини муддатидан илгари бажарганлиги тўғрисида рапорт берди. Ҳозирдаёқ апрель ойи ҳисобига ўн минг тонна кўмир қазиб чиқарилди.

Мамлакат кончилардан бир кеча-кундузда етти йилликнинг биринчи йилидагига қараганда беш ярим эшелон кўп ёқилғи олмоқда.

БЕШ ЙИЛЛИК ТОЛАСИ

Ўзбекистон пахта заводлари йил бошидан бери 1100 минг тонна пахтани қайта ишладилар. Республика корхоналари квартал планини муддатидан илгари бажариб, мамлакат тўқимачилари учун уч юз олтмиш минг тоннадан зиёд тола ишлаб чиқардилар. Шунча миқдордаги толадан уч ярим миллиард метрдан кўпроқ газлама тўқиш мумкин.

(ЎзТАГ).

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIII съезди тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

2 апрелда Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXIII съезди ўз ишини давом эттирди.

Съезд КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладини ва КПСС Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилмоқда.

Мажлисда Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Г. КЭБИН, СССР ташқи ишлар министри А. А. ГРОМИКО, КПСС Вольск район комитетининг секретари Ю. Д. ФИЛИНОВА (Саратов партия ташкилотидан), ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари С. П. ПАВЛОВ ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Сўнгра делегатлар ва меҳмонлар томонидан қизғин кутиб олинган чет эл коммунистик партияларининг вакиллари: Германия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари МАКС РЕЙМАН, АҚШ Коммунистик партияси делегациясининг бошлиғи ГЕНРИ УИНСТОН ўртоқлар съездни табрикладилар. АҚШ Коммунистик партиясининг раҳбари ўртоқ Гэс Холлнинг табрикномаси ўқиб эшиттирилди. Съездда делегатлар ва меҳмонлар томонидан қизғин кутиб олинган Аргентина Коммунистик партиясининг раиси ВИКТОРИО КОДОВИЛЬЯ ҳам нутқ сўзлади.

Шундан кейин КПСС Марказий Комитети ва КПСС Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладлари юзасидан Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Т. УСУБАЛИЕВ, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Г. М. МАРКОВ, КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари В. И. КОНОТОП КПСС Татаристон область комитетининг биринчи секретари Ф. А. ТАБЕЕВ, Украина Компартияси Днепропетровск область комитетининг биринчи секретари А. Ф. ВАТЧЕНКО, КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари М. С. СОЛОМЕНЦЕВ ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Делегатлар ва меҳмонлар чет эл коммунистик партияларининг вакиллари: Австралия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг раиси РИЧАРД ДИКСОН, Греция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари КОСТАС КОЛИЯННИС, Уругвай Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари РОДНЕЙ АРИСМЕНДИ ўртоқларни қизғин кутиб олдилар. Улар съездни табриклаб нутқ сўзладилар.

Гондурас Коммунистик партияси, Доминикана Коммунистик партияси, Парагвай Коммунистик партияси, Пуэрто-Рико меҳнаткашлар озодлик партияси, Реюньон Коммунистик партияси, Сальвадор Коммунистик партиясидан съезд номига табрикномалар келди.

Саноат корхоналари ва муассасалар, қурилиш, колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлар коллективларидан, Совет Армияси ва Флот жангчиларидан, илмий муассасалар ва ижодий ташкилотлар, комсомоллар, ёшлардан КПСС XXIII съезди номига кўплаб табриклар, қутловлар ва меҳнат рапортлари келиб турибди.

ИСТИҚБОЛ КЎЗГУСИ

Шу кеча-кундузда барча совет кишилари муҳим ва тарихий воқеанинг шоҳиди бўлиб турибдилар. Жонажон пойтахтимиз Москвада партиямизнинг навбатдаги XXIII съезди ўз ишини давом эттирмоқда. Съездда порлоқ истиқболимизнинг аниқ йўллари, режалари белгиланмоқда. Съезд материалларида истиқболимиз худди кўзгуда акс этганидек ёрқин акс этиб турибди.

Съездда ҳосилдорликни ошириш йўли билан қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш масаласи ўртага қўйилди. Бизнинг колхозимиз меҳнаткашлари бу масалани ўзларининг энг биринчи галдаги муҳим вазифалари деб билмоқдалар ва ишни шунга қараб ташкил этмоқдалар.

Ҳосилдорликни бу йил пландаги 23 центнер ўрнига 28 центнерга етказиш мажбуриятини олган бригадамиз деҳқонлари съезд шарафига ўзаро социалистик мусобақани тобора авж олдирмоқдалар. Биз чигит экишни бошлаб юбордик.

Ишончимиз комилки, партиямизнинг тарихий XXIII съезди бўлиб ўтадиган бу йил колхозимиз пахтакорлари ҳам, бригадамиз аъзолари ҳам пахта ҳосилдорлигини ошириш борасида янги марраларни албатта эгаллайдилар.

М. НУРИЕВ,
Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхозининг бригадири.

ЗЎР ҚИЗИҚИШ БИЛАН

Жонажон партиямизнинг XXIII съезди совет халқи ҳаётида муҳим воқеа бўлиб қолади. Шу сабабли ҳозир бутун совет халқининг диққат-эътибори она-Ватанимиз пойтахти Москвага, КПСС XXIII съездига қаратилган.

Ҳақиқатан ҳам партиямизнинг бу улкан анжуманида муҳим ҳаётий масалалар муҳокама қилинмоқда. Шунинг учун ҳам совет кишилари съезд материалларини зўр қизиқиш билан ўқиб ўрганмоқдалар.

Съездда қилинган ҳисобот докладда, кўпгина нотиқларнинг сўзларида халқ маорифи ишига алоҳида аҳамият берилди. Ҳақиқатан ҳам мамлакатимизда халқ маорифи равнақ топади. Бу эса биз ўқитувчилар зиммасига янги масъулият юклайди. Мактабимиз педагогик коллективи ҳам съезд кўрсатмаларига амалий иш билан жавоб бериш учун ҳамма имкониятни ишга солади. Ёш авлодга пухта билим бериш ва уларни коммунистик руҳда тарбиялаш бизнинг жонажон ишимиздир.

А. ЖАЛИЛОВ,
Калинин районидаги 54-мактабнинг директори.

(Чапда) Москва. Қизил майдон. (Ўнгда) Москва, КПСС XXIII съезди. Суратда: Кремлнинг Съездлар саройи фойесида. Кенгашлар ўртасидаги танаффус вақтида (чапдан ўнгга) Ригадаги «Засулаука мануфактура» тўқимачилик комбинатининг тикувчиси Л. Н. Парфенова, Вентспилсдаги Я. Рудзутак номидаги балиқ-консерва комбинатининг прессловчиси Н. М. Фадеева, «Нуректаджикгидрострой»нинг механизациялашган ишлар бошқармасининг экскаватор машинисти Н. Ниғматов, Даугавпилс электр асбоблари заводининг ишчиси Е. К. Гагарина ва Қорамозор кони бригада бошлиғи Д. Мўминов (Тожикистон ССР) ўртоқлар ўзаро суҳбатлашмоқда.

Н. Грановский ва Е. Кассин фотолари. (ТАСС фотохроникаси).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXIII СЪЕЗДИ

1 АПРЕЛЬ ЭРТАЛАБКИ МАЖЛИС

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIII съезди ўз ишини давом эттирмоқда. Делегатлар КПСС Марказий Комитети ва Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладларини зўр сиёсий кўтаринкилик ва якдиллик вазиятида муҳокама қилмоқдалар. Улар партиямизнинг ленинча йўлини, коммунизм қуришни давом эттириш истиқболларини қизғин маъқулламоқдалар.

Эрталабки мажлисда **П. Е. Шелест** раислик қилади.

— Ташкилотчилик ва иқтисодий ишларни янада такомиллаштириш юзасидан партиямиз ишлаб чиққан тадбирларни меҳнаткашлар қизғин қўллаб-қувватладилар, — деди ўз нутқида Свердловск область партия комитетининг биринчи секретари **К. К. Николаев.** — XXIII съезддан олдин ўтган ойлар мобайнида партиямизнинг чақириқлари халқ орасида қандай яхши замин вужудга келтираётганлиги яққол намоён бўлди. Кишиларнинг кайфиятида ўз иши учун, ўз коллективининг иши учун масъулиятни сезиш кучайганлиги, коммунистларнинг бутун партия иши учун жавобгарлиги ошганлигини ҳис этиш алоҳида қайд қилиб ўтишга арзийдиган белгилардир.

Свердловск областининг ўз анъаналарига содиқ бўлган меҳнаткашлари давлатимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш ишига иложи борича кўпроқ ҳисса қўшишга ҳаракат қилдилар. Улар съезд олдидан олган мажбуриятларини ҳамда квартал планини съезд очилган кунгача бажардилар. Маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 8 процентдан зиёд кўпайди.

Шундан кейин нотиқ барча корхоналарда ишлаб чиқариш ва меҳнатни илмий асосда ташкил қилишни жорий этиш вазифалари тўғрисида муфассал гапиради, шу муносабат билан Свердловск область партия ташкилотининг тажрибаси ҳақида ҳикоя қилади. Меҳнатни токи айрим иш жойларигача илмий асосда ташкил қилиш планларини ишлаб чиқиш резервларини излашнинг янги босқичи бўлиб қолди. Меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш планларини тузиб чиқишда биргина Свердловскнинг ўзида минглаб инженерлар, техниклар ва ишчилар қатнашмоқда. Областда «Меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш планларини ҳар бир ишлаб чиқарувчига етказайлик»! деган шиор остида оммавий ҳаракат кенг қулоч ёзмоқда. Бу планларни тузиб чиқиш ва амалга ошириш устидан партия ташкилотлари доимий суратда контроллик қилиб турибди. Шу йилнинг бошларига қадар тахминан 75 минг ишчи учун меҳнатни илмий асосда ташкил қилишнинг уч мингтадан ортиқ плани тузиб чиқилди. Бу планларнинг амалга оширилиши 26 миллион сўм иқтисодий фойда келтиради, ана шундай планлар асосида ишловчи ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини 10—15 процент ошириш имконини беради.

Фикримизча, деди ўртоқ Николаев, агар меҳнатни илмий асосда ташкил қилишни ҳар бир партия ташкилоти ўз оталигига олса, жуда катта давлат аҳамиятга эга бўлган иш қилинган бўлади. Бу фақат техникавий иш эмас, шу билан бирга партиявий иш ҳамдир, чунки у меҳнат унумдорлигини ошириш, меҳнаткашларни барча резервлардан омилкорлик билан фойдаланиш руҳида тарбиялаш проблемаси билан боғлиқдир.

Биз, министрликларда меҳнатни илмий асосда ташкил қилиш юзасидан махсус структура бўлинмалари ташкил қилиниши керак, бу ишларни координациялаш, умумлаштириш ва уларга методик раҳбарлик қилиш вазифаси эса, СССР Министрлар Советининг Меҳнат ва иш ҳақи давлат комитети зиммасига юклатилиши лозим деб ҳисоблаймиз.

ВЦСПС раиси **В. В. Гришинга** сўз берилади. Саноат ва қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришни ва шу негизда халқнинг турмуш даражасини оширишни таъминлашни, дейди у, партиямиз ўзининг энг муҳим вазифаси қилиб қўймоқда. Меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ошириб бориш бу вазифани муваффақиятли амалга ошириш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади.

Меҳнат унумдорлиги даражаси жиҳатидан биз ҳозирча энг ривожланган капиталистик мамлакатлардан бирмунча орқада қолмоқдамиз, лекин бу соҳадаги тафовут йил сайин камайиб бормоқда. Янги беш йилликда халқ хўжалигининг турли тармоқларида меҳнат унумдорлигини 33—45 процент ошириш мўлжалланмоқда. Бу — беш йилликнинг энг муҳим топшириғидир! Саноатда меҳнат унумдорлигини бир процент ошириш туфайлигина икки миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин бўлади.

Вазифа меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш учун моддий, техникавий имкониятлардан ва меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланишдан иборат. Яқин йиллар ичида кўмакчи, оғир, сермеҳнат процессларни механизациялаштириш ва қўл меҳнати салмоғини анча қисқартиришни таъминлаш лозим.

Миллион-миллион кишиларимизнинг меҳнатга онгли муносабатда бўлаётганликлари ишлаб чиқаришни юксалтириш ва такомиллаштириш учун курашда муҳим роль ўйновчи умумхалқ социалистик мусобақасининг кенг қулоч ёзганлигида ёрқин намоён бўлмоқда. Партия, касаба союз ва хўжалик ташкилотлари мусобақани ривожлантириш юзасидан катта иш олиб бормоқдалар. Эндиликда мусобақа ишлаб чиқариш тармоқлари бўйича уюштирилган бўлиб, унда ишчи ва хизматчиларнинг 90 процентдан ортиғи қатнашмоқда. Социалистик мусобақанинг бевосита давоми ва ривожи бўлган коммунистик меҳнат ҳаракати оммавий тус олмоқда.

Ихтирочилар билан рационализаторлар техника тараққиётини жадаллаштириш учун олиб борилаётган курашга катта ҳисса қўшмоқдалар. Уларнинг таклифларини жорий этиш туфайли етти йиллик мобайнида 11 миллиард сўмдан ортиқ маблағ тежаб қолинди.

Янги беш йилликда халқнинг турмуш даражасини ошириш соҳасида катта-катта чораларни кўриш мўлжалланмоқда. Партия билан ҳукумат ишлаб чиқаришдаги меҳнат шароитларини янада соғломлантириш ва енгиллаштириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилмоқдалар. Давлатнинг шу мақсадлар учун қилаётган сарфлари йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Лекин бу маблағлардан ҳамиша ҳам тўлиқ фойдаланилаётир, деб бўлмайди. Меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат шароитининг аҳволи учун хўжалик раҳбарлари ва касаба союз ташкилотларининг жавобгарлигини ошириш, хавфсизлик техникаси қоидалари ва меҳнат тўғрисидаги қонунлар бузилган тақдирда, бунинг учун мансабдор шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортиш лозим.

Ишлаб чиқариш шароитлари имкон берадиган жойларда ишчи ва хизматчиларни икки дам олиш куни бўлган беш кунлик иш ҳафтасига кўчириш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида айтилган таклифни касаба союзлари қўллаб-қувватлайдилар.

Бизнинг мамлакатимизда уй-жой қурилишига катта маблағ сарфланмоқда. Янги беш йилликда уй-жой қурилишининг ҳажми камида 30 процент кўпаяди. Лекин уй-жой проблемаси ҳали ҳам кескин проблема бўлиб қолмоқда. Болалар муассасалари ҳам етишмаяпти. Ана шу масалаларга эътиборни кучайтириш, уй-жой биноларини лойиҳаларини яхшилаш ва бу биноларни яхши сифатли қилиб қуриш керак.

Шу беш йилликда ижтимоий истеъмол фондлари 40 процент кўпайтирилади. Ана шу фондларнинг учдан бир қисмини давлат социал страхование маблағлари ташкил этади. Касаба союзлари бу маблағларни нафақа ва пенсиялар тўлашга, меҳнаткашларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш ва уларнинг дам олишини ташкил этишга ишлатмоқда. Беш йиллик мобайнида 45 минг ўринлик санаторийлар, 385 минг ўринлик дам олиш уйлари ва туристик муассасалар қурилади, корхоналар ҳузуридаги профилакторийлар ва пионер лагерининг сони кўпайтирилади. Бу эса, 1970 йилга борганда, санаторийларда ва касаба союзларининг бошқа дам олиш базаларида 23 миллион кишига хизмат қилиш имконини беради.

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ЎЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ СОСТАВИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«СССР Олий Советига сайлов тўғрисида Низом»нинг 39, 40 ва 41-моддаларига биноан, СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссияси жамоат ташкилотлари ва меҳнаткашлар жамиятларининг қуйидаги вакилларидан иборат составда тасдиқлансин.

Сайлов комиссиясининг раиси — **Зоидов** Мирғиёз Аббосович — Ўзбекистон касаба союзлари Советидан.

Сайлов комиссияси раисининг ўринбосари — **Садриева** Рафоат Воҳидовна — И. П. Павлов номидаги Самарқанд медицина институти профессор-ўқитувчилар состави ва студентлари коллективидан.

Сайлов комиссиясининг секретари — **Орлов** Георгий Михайлович — Ўзбекистон маданият ходимлари касаба союзидан.

САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АЪЗОЛАРИ:

Абдуллаева Раъно Хабибовна — Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзидан.

Баурова Галина Федоровна — Янгийўл пойабзал фабрикаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Дебалюк Александр Васильевич — Армия, авиация ва флотга ёрдам берувчи кўнгилли жамият (ДОСААФ) республика комитетидан.

Мажидова Ойша — маориф, олий мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзи Андижон область комитетидан.

Назарова Иноятхон — Андижон область, Ленин районидаги Ленин номли колхоз аъзоларидан.

Нўъмонов Комил (Яшин) — Ўзбекистон ёзувчилар союзидан.

Нурмуҳамедов Марат — Қорақалпоғистон область коммунистик ташкилотидан.

Расулов Солих Рашидович — Тошкент шаҳар коммунистик ташкилотидан.

Сафаров Салим — Қарши шаҳридаги 13-қурилиш тресги 1-қурилиш бошқармаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Семкин Иван Петрович — Навоий шаҳридаги қурилиш бошқармаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Сухарькова Антонина Михайловна — Тошкент тўқимачилик комбинати ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан.

Умбетов Мирзатой — Сирдарё область коммунистик ташкилотидан.

Ҳакимова Яшархон — давлат муассасалари ходимлари касаба союзи Фарғона область комитетидан.

Хомидхонов Музаффар Зоҳидхонович — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлар ва илмий ходимларидан.

Чориев Жаббор — Сурхондарё область, Жарқўрғон районидаги «Москва» колхози аъзоларидан.

Чўпонов Отажон — Хоразм область Урганч районидаги Ленин номли колхоз аъзоларидан.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН.

Ўзбекистон ССР Олий Советы Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри,
1966 йил 2 апрель.

Ўзбекистон геологлар кунини нишонламоқда

2 апрелда Тошкентда Округ офицерлар уйида геологлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон ССР геология министри Х. Т. Тўлаганов доклад қилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республика геологларига табрикномасини ўқиб берди. (ЎзТАГ).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXIII СЪЕЗДИ

(Боши 1-бетда).

Совет касаба союзлари ўсди ва мустаҳкамланди. Сўнгги тўрт йилда касаба союз аъзолари 16 миллион киши кўпайди. Ҳозир касаба союзлари 80 миллионга яқин меҳнаткашни бирлаштириб турибди. Корхоналарнинг ҳуқуқлари кенгайтирилганлиги, ишлаб чиқаришни иқтисодий рағбатлантириш чоралари амалга оширилганлиги муносабати билан касаба союзларининг фаолияти янги мазмун билан бойимоқда. Касаба союзлари партия кўрсатмаларига амал қилиб, ишлаб чиқаришни бошқаришга, давлат ва жамоат ишларини идора қилишга ишчи ва хизматчиларни кенг кўламда жалб этишлари, ишчи ва хизматчилар мамлакатнинг хўжайини эканликларини чуқурроқ тушуниб олишларида уларга ёрдам беришлари лозим.

Бизнинг касаба союзларимиз, деб сўзини давом эттирди ВЦСПС раиси, дунёдаги юздан ортиқ мамлакатнинг касаба союз ташкилотлари билан алоқа боғлаб турибдилар. Социал тараққиёт ва тинчлик учун курашда, империализмга ҳамда эксплуатация ва жабр-зулмнинг барча формаларига қарши курашда жаҳон касаба союз ҳаракати катта роль ўйнамоқда. Халқаро ишчилар синфи қаҳрамон Вьетнам халқини ҳимоя қилиб, ўзининг қудратли сўзини айтди. Съездимизда ҳозир бўлган вьетнамлик ўртоқларга мурожаат қилиб, совет меҳнаткашлари ҳамиша мард Вьетнам халқига ҳамдамдирлар; улар Америка империализмининг агрессиясига қарши курашда Вьетнам халқига бундан буён ҳам ҳар томонлама мадад бераверадилар, деб яна бир карра айтишга ижозат бергайсиз, деди В. В. Гришин.

Ҳозирги замон шароитида жаҳон касаба союз ҳаракатининг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлаш тобора энг зарур вазифа бўлиб қолмоқда. Унинг сафларида рўй берган ажралиш ишчилар синфи манфаатларига катта зарар етказмоқда. Монополиялар ва уларнинг агентураси бу ажралишни сақлаб қолишга ва чуқурлаштиришга зўр бериб уринаётганлиги бежиз эмас. Совет касаба союзлари бундан буён ҳам жаҳон касаба союз ҳаракатини антиимпериалистик синфий негизда мустаҳкамлаш учун изчиллик билан кураша берадилар. Пролетар интернационализми байроғини баланд кўтариб бораётган совет меҳнаткашлари, мамлакатимиз касаба союзлари бутун дунёдаги меҳнат аҳлининг, озодлик учун курашаётган халқларнинг вафодор ва ишончли дўстлари бўлиб келдилар ва ҳамиша шундай бўлиб қоладилар.

Иваново йигирув-тўқув фабрикаси тўқувчиси **З. П. Пухова** минбарга чиқади. Ҳозир ҳаммамиз ҳам яхши кайфият билан ишлаётирмиз, деди у. — Севимли Ватаннинг равнақ топиши учун тағин ҳам яхшироқ ишлагинг, янада кўпроқ ишлар қилгинг келади. Бошқа миллион-миллион кишилар ҳам худди шундай туйғуни ҳис этаётганликларига мен чуқур ишонаман. Иваново областидаги барча хотин-қизларнинг, барча меҳнаткашларнинг фикрини ифодалаб, партия Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига 8 март байрамини ишламайдиган кун қилиб белгилаганликлари учун чин қалбдан раҳмат айтаман. Меҳнатимиз бутун халқ манфаати учун керакли эканини биз яхши тушунамиз, мамлакатнинг энг кекса тўқимачилик марказларидан бири бўлган Иваново шаҳримиз нақадар ўсиб ривожланаётгани ва яхшиланиб бора ётганини кўриб турибмиз. Бундан 60 йил муқаддам Россияда биринчи ишчи депутатлари советлари шу ерда ташкил қилинган эди. Эндиликда менинг ўлкам фақат ўз газламалари билангина эмас, балки автомобиль кранлари, хилма-хил приборлари, экскаваторлари, тўқимачилик ва бошқа машиналари билан ҳам кенг машҳурдир.

Бизда ўз ишининг ажойиб усталари, улкан ишларнинг ташаббускорлари етишиб чиқди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Мария Куликова, Юлия Вечероваларнинг номи бутун мамлакатга танилган. Антонина Косирева ва Валентина Смирноваларнинг илғор тажрибасидан жуда кўп тўқимачилар баҳраманд бўлмоқда.

Беш йиллик план юзасидан съезд Директивалари лойиҳасида халқ истеъмол қиладиган товарларни ишлаб чиқарувчи саноат тармоқларини ривожлантиришга катта эътибор берилган. Бу эса, биз тўқимачилар зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Барча совет кишилари сингари мен ҳам жонажон Коммунистик партиянинг XXIII съездига меҳнат совғаси тайёрлаб, беш йилликнинг биринчи йили бошлангунга қадар ҳар бир станокнинг иш унумини соатига 19.600 арқоққа етказиш мажбуриятини олган эдим. Бугун эса мен ўз мажбуриятимни ошириб бажарганлигимни съездга хушнудлик билан маълум қиламан.

Ҳозир Иваново областининг тўқимачилари янги техникани муддатидан илгари ўзлаштириш учун мусобақалашмоқдалар. Мутахассислар қуйидагиларни ҳисоблаб чиқдилар: агар областимиздаги барча тўқимачилик фабрикаларида янги ускунанинг иш унуми лойиҳада белгиланган даражага етказилса, мамлакат йилига қўшимча равишда 47 миллион метр газлама олар экан. Кўриб турибсизки, бунинг учун меҳнат қилса, бунинг учун курашса арзийди! Бутун мамлакатда янги ускуналарнинг лойиҳада белгиланган қувватини муддатидан илгари ўзлаштириш учун социалистик мусобақани кенг қизитиб юбориш керак.

Бизда, деди нотиқ, эски ускуналар янгиларига алмаштирилмоқда. Афсуски, бу иш ҳозирча сусткашлик билан олиб борилмоқда. Аллақачон эскириб кетган талайгина тўқув станоклари ҳали ҳам ишлаб турибди; баъзи янги тўқимачилик автоматлари ҳам унча юқори унумли ишлаётгани йўқ.

Пахта паст сортли, ортиқ даражада ифлосланган бўлиб келаётгани учун ип-газлама ишлаб чиқарувчи комбинатларимиз бундан катта зарар кўрмоқда. Тўқимачилар, машинасозлар ва пахтанинг сифатини яхшилайдиган технологик процессларни такомиллаштириш билан шуғулланувчи кишилар бизнинг овозимизга қулоқ соладилар, деб умид қиладилар.

КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида айтилганидек, ишчи ва хизматчиларни икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига аста-секин кўчириш мўлжалланмоқда. Бу тўғри тадбир, деди, ўртоқ Пухова. Областимиздаги ана шундай графикка кўчирилган салкам 200 минг кишининг ишлайдиган қирқ олти корхонанинг тажрибаси бундай системада ишлаб чиқариш манфаатлари билан меҳнаткашларнинг манфаатлари мувофиқ суратда бирлашувини кўрсатиб турибди.

Ажойиб ёзувчимиз **М. А. Шолоховнинг** нутқини съезд қатнашчилари ниҳоятда қизиқиб тингладилар.

— Мен бу ерда совет адабиётининг намояндаси сифатида сўзга чиқаётирман ва шуни алам билан айтишим кераккн, биз, адабиётчилар сиз китобхонлар истаганчалик ва ўзимиз, ёзувчиларнинг ўзлари истаганчалик муваффақиятларга эришa олганимиз йўқ. Шубҳа йўқки, кейинги йилларда яхши китоблар пайдо бўлди. Бундай китоблар поэзияда ҳам, прозада ҳам бор. Лекин улар ҳали оз. Буни лоақал шу фактдан ҳам кўриш мумкинки, ҳозирги вақтда муҳокама қилинаётган, Ленин мукофотига тақдим этилган асарлар рўйхати очиқдан-очиқ қашшоқ. Бу турғунлик эмас, ёзувчилар ишлаяптилар, аммо салмоқли асарлар ҳар йили пайдо бўлаётгани йўқ. Уларнинг тез-тез чиқиб туришини кутиш ҳам тўғри бўлмас эди.

Адабиёт соҳасидаги ишларни муфассал анализ қилиш билан сизларнинг вақтингизни олмоқчи эмасман, буни бир киши уддалай олмайди ҳам, бу ҳақда биз ёзувчиларнинг шу йил бўладиган съездида катта мусоҳаба бўлиши кутилади.

Ҳар бир холис кишига ҳам равшанки, деб сўзида давом этади М. А. Шолохов, жаҳон ҳаётида бўлаётган процессларга чин виждонли ёзувчи ёки санъаткор томошабин бўлиб туролмайди. Бу оддий ҳақиқатга ўхшаб кўринади-ю, лекин кўпинча уни эслатиб ўтишга тўғри келади.

Ҳозирги инсоният шундай воқеаларни бошдан кечирмоқдаки, бу воқеаларни равон оқиб бормоқда деб асло айтиб бўлмайди. Вьетнамда Америка агрессияси давом этмоқда. Мудҳиш кучга эга бўлган вайронлик келтирувчи воситалар синаб кўрилмоқда. Ғарбий Германия милитаристлари ва қасосчилари шу қуролни қўлга киритиб олишга интилмоқдалар. Реакцион буржуа санъати кишиларда энг пасткаш ихтиросларни қўзғатмоқда, бу санъат қадимий эртаклар ва ривоятларда айтилган ёвуз куч сингари ҳаракат қилиб кишиликни ўз-ўзига қарама қарши қилиб қўйишга, уни инсоний қиёфадан ва инсонлик руҳидан маҳрум этишга интилмоқда.

Максим Горькийнинг «Маданият усталари, сизлар ким томондасиз?» деган саволи бугунги кунда ҳам бутун дунёдаги санъаткорлар учун аввалгидек актуаллик билан янграмоқда.

Ёзувчининг ижтимоий ҳаётдаги ўрнини биз совет адабиётчилари ҳам худди коммунистлардек, улуғ Ватанимизнинг фарзандларидек, коммунистик жамият қураётган мамлакат гражданларидек, партия, халқ ва совет кишисининг революцион — инсонпарварлик қарашларини ифодаловчилардек белгилаймиз.

Аммо қандайдир ёлғон-яшиқларни тўқиб ёзадиган ёзувчи пайдо бўлса-ю, у бизда бир нарса тўғрисида ёзса, чет элларда эса, тамоман бошқа нарсаларни нашр қилдирса, бу, тамомила бошқа гап. Залдагиларнинг қарсаклари остида М. А. Шолохов бундай деди:

— Мен шундай ёзувчилар қаторида турибманки, улар барча совет кишилари сингари буюк ва олийжаноб халқнинг бир кичик зарраси эканликлари билан фахрланадилар. Улар қудратли ва гўзал ўлканинг фарзандлари эканликлари билан фахрланадилар. Бизларни шу Ватан бунёдга келтирди, бисотида нимаики бўлса ҳаммасини бизга берди. Беҳисоб кўп нарсаларни берди. Биз эга бўлган ҳамма нарсаларимиз учун ундан миннатдормиз. Совет Ватанини биз она деб атаймиз. Бизлар ҳаммамиз бир улуғ оиланинг аъзоларимиз. Биз учун энг қимматли бўлган нарсага тажовуз қилган хоинларга биз қандай қарашимиз мумкин? Ҳар тўкиснинг бир айби бор, деган доно ва афсусланиб айтиладиган халқ мақоли бор. Бироқ, айб иш қилиш ҳам эви билан-да. Менимча, ўз онасини алдаш, уни разилона ҳақорат қилиш, унга қўл кўтаришдан кўра ҳам пасткашроқ ва жирканчроқ ҳеч нарса бўлмаса керак. Бу ҳаммага ҳам аён.

Ватанни алдаган ва биз учун энг табаррук нарсаларни булғаган кишилар учун мен уяламан. Улар — ахлоқсиз кишилар. Лекин, ана шундайларни ўз паноҳига олмоқчи бўлган, қандай баҳоналар келтиришидан қатъий назар, ҳозир ҳам ўз паноҳига олишга уринаётган кишилар учун мен уяламан. Қуролланган мурдатлар учун ўз хизматини таклиф қиладиган ва уларнинг кафилга берилишини сўраб мурожаат қилаётган кишилар учун бундан ҳам баттарроқ уяламан.

Мен туҳмат асарларни тўқиб чиқарувчиларнинг чет эллардаги ҳомийларига қарата шундай демоқчиман: бизда танқиднинг аҳволи учун ташвиш чекмай қўяқолинглар! Танқидни биз қўллаб-қувватламоқдамиз ва ривожлантираётирмиз. Мана шу съездимизда ҳам танқид кескин оҳангда янграб турибди. Аммо туҳмат танқид эмас, шунингдек кўлмакдан олинган балчиқ — рассом палитрасидаги бўёқ эмас!

Ёзувчи ўз нутқининг якунловчи қисмида Ватанимизнинг табиий бойликларини эҳтиёт қилиш зарурлиги тўғрисида гапиради. Табиатнинг гўзал туҳфалари бўлмиш Байкал кўлини, Азов денгизини, Волга ва Дон дарёларини сақлаш ва улардаги балиқ бойликларини кўпайтириш вазифаси зиммаларига юкланган министрлик ва идораларни Шолохов аччиқ ва қаттиқ танқид қилади. Қишлоқларнинг эҳтиёжларини яхши қондирмаётган, планлаштиришни ёмон олиб бораётган баъзи министрликларни ҳам М. А. Шолохов танқид қилди.

Нутқининг охирида ёзувчи бундай деди:

— Азиз делегат ўртоқлар, амин бўлингларки, Ватан ва партияга чинакам содиқ бўлган ёзувчиларнинг кўп минг кишилик отряди Марказий Комитетимизнинг ҳисобот докладида санъат ва адабиёт хусусида айтилган фикрларга батамом қўшилади, ленинчи партиямиз сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди.

Залда ўтирганлар томонидан самимий қарши олинган Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети раисининг ўринбосари **Цой Ен Ген** съезд делегатлари ва меҳмонларга қарата табрик нутқи сўзлади.

Россиянинг қаҳрамон ишчилар синфи, деди у, улуғ Ленин раҳбарлиги остида капиталистлар ва помешчиклар ҳукмронлигини ағдариб ташлаб, ишчи ва деҳқонларнинг жаҳонда биринчи давлатини барпо қилди. Совет халқи капиталистик қуршов шароитида кўпдан-кўп қийинчиликларни ва қаттиқ синовларни енгиб ўтиб, янги жамият қуришнинг ҳали ҳеч ким юрмаган йўлини очабордн. Жаҳон империализмининг кучлари Совет давлатини бўғиб ташлашга бир неча бор уриниб кўрдилар. Аммо Совет Иттифоқи Коммунистик партияси теварагига метиндек жипслашган совет халқи ички ва ташқи душманларнинг разилона ҳужумларини барбод қилди ва революция қўлга киритган ғалабаларни шараф билан ҳимоя қилиб қолди, ҳозирда эса коммунизмнинг моддий техника базасини муваффақият билан қурмоқда.

Корея халқи қардош совет халқининг ҳамма муваффақиятларидан қувонмоқда. Совет халқи ўзининг бунёдкор меҳнати билан КПСС XXIII съезди қўйган улуғвор вазифаларни шараф билан бажаришига биз ишонамиз.

Мана йигирма йилдан кўпроқ бўлдики, деди Цой Ен Ген, Корея Америка империалистларининг айби билан иккига бўлинганича қолиб келмоқда. Америка империалистлари Жанубий Кореяни ўз мустамлакаларига ва ҳарбий базага айлантириб олдилар, улар Жанубий Кореядан янги агрессив уруш учун бир плацдарм сифатида фойдаланмоқчилар. Жанубий Корея халқи бошидан кечираётган барча азоб ва мусибатлар Америка империалистлари амалга ошириб келган мустамлакачилик асорати сиёсатининг ҳамда Пак Чжон Хи юргизаётган миллий манфаатларга қарши қаратилган хиёнаткорона сиёсатнинг натижасидир. Япония ҳукумати билан Жанубий Корея қўғирчоқлари яқинда ғайри қонуний «Жанубий Корея — Япония шартномаси»ни туздилар, бу «шартнома» фақат сиёсий-иқтисодий жиҳатдан тил бириктиришгина эмас, шу билан бирга ҳарбий иттифоқ ҳамдир. Америка империалистлари ана шу «шартнома»дан негиз сифатида фойдаланиб, Шимоли-Шарқий Осиё мамлакатларининг агрессив ҳарбий иттифоқини тузишга ва Осиёда ягона антикоммунистик блок тузишни поёнига етказишга уринмоқдалар.

Ҳозирги вақтда АҚШ империалистлари Вьетнамда агрессив урушни кенгайтирмоқдалар ва Вьетнам Демократик Республикасини қароқчиларча бомбардимон қилишни кучайтирмоқдалар. Америка империалистларининг Вьетнамга қарши қилаётган агрессияси — социалистик лагерга қарши, миллий озодлик ҳаракатини бостиришга ва бутун дунёда тинчликни барбод қилишга қаратилган жиддий игводир. Вужудга келган вазият барча антиимпериалистик кучлардан мустаҳкам жипслашишни ва америка империализмига қарши курашни кучайтиришни талаб этади.

Бизнинг партиямиз, деб таъкидлади Цой Ен Ген, худди илгаридаги каби, тинчлик учун, миллий мустақиллик ва социализм учун курашда ўз зиммасига юкланган интернационал бурчга доимо содиқ бўлиб қолади. У марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принципларига асосланган социалистик лагерь бирлиги ҳамда халқаро коммунистик ҳаракат жипслигини ҳимоя қилиш учун бутун кучини сафарбар қилади.

Корея ва совет халқлари япон империализмига қарши биргаликда олиб борилган ўз курашлари давридан буён жанговар дўстлик алоқалари билан ўзаро боғланганлар. Биз ишонамизки, иккала мамлакат — Корея билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик халқларимиз манфаатлари йўлида, социалистик лагерь ва халқаро коммунистик ҳаракат манфаатлари йўлида ривожланаверади.

Сўзининг охирида Цой Ен Ген бундай деб хитоб қилди:

Яшасин корейс ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик ва жипслик! Яшасин социалистик лагернинг бирлиги ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг жипслиги! Яшасин ҳамиша ғолиб марксизм-ленинизм байроғи!

Биз, деди қизғин қарсаклар билан кутиб олинган Монголия Халқ Революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Юмжагийн Цеденбал** съезд минбаридан, — содиқ дўстимиз — қаҳрамон совет халқининг муваффақиятларидан худди ўз муваффақиятларимиздек, дунёдаги барча прогрессив кучларнинг муваффақиятларидек чин қалбимиздан қувонмоқдамиз. — Жаҳон революцион ҳаракатининг байроқдори, ҳозирги замон барча прогрессив кучларнинг мустаҳкам таянчи бўлган Совет Иттифоқи жаҳон социалистик ҳамдўстлигини ҳимоя қилишда, халқларнинг миллий озодлик ҳаракатини қўллаб-қувватлашда, умумий тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашда асосий оғирликни ўз зиммасига олмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва барча совет кишилари халқаро пролетариат олдидаги, социалистик мамлакатлар халқлари ҳамда тинчлик, миллий озодлик, демократия ва социал тараққиёт учун курашаётган барча кучлар олдидаги ўз интернационал бурчини шараф билан ва муносиб равишда адо этиб келмоқда. Жаҳон коммунистик ҳаракатининг энг чиниққан отряди ва жанговар авангарди бўлмиш КПССнинг ғоят бой тажрибаси марксчи-ленинчи партиялар учун, қардош социализм мамлакатлари учун энг яхши намуна хизматини ўтамоқда.

Мўғил халқи, деди сўнгра ўртоқ Цеденбал, халқ революцион партиясининг раҳбарлиги остида ўз Ватанини ривожлантиришда ажойиб муваффақиятларга эришди, феодализмдан бевосита социализмга ўтиб, тараққиётнинг нокапиталистик йўли тўғрисидаги Ленин таълимотини турмушга тадбиқ қилди, ҳозирда социалистик қурилишни тугаллаш вазифаларини муваффақиятли равишда ҳал қилмоқда. Учинчи беш йиллик план вазифаларининг муваффақиятли ҳал қилиниши бу йўлда қўйилган янги муҳим қадам бўлди. Бу муваффақиятларга эса, халқнинг фидокорона меҳнати, социалистик мамлакатларнинг, аввало Совет Иттифоқининг ёрдами ва ҳамкорлиги туфайли эришилди.

1966 йилда мўғул халқи Монголия Халқ Республикаси экономикаси ва маданиятини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган тўртинчи беш йиллик планини бажаришга зўр меҳнат активлиги билан киришди. Шу йил июнда бўладиган XV партия съездида ана шу план юзасидан директивалар қабул қилинади. Съезд, шунингдек, Мўғулистон Халқ революцион партиясининг тўртинчи программасини ҳам қабул қилади, бу программа мамлакатда социализм қуришни тугаллаш программаси бўлади.

Ўртоқ Цеденбал ўртоқларча самимий ёрдам, дўстлик ва биродарлик учун, самимийлик ва беғаразлик, яхши ният ва олий ҳимматлик учун мўғул халқи номидан КПССга, Совет ҳукуматига ва бутун совет халқига чин қалбдан ташаккур изҳор қилади.

Халқ — революцион партияси ва Монголия халқ республикасининг меҳнаткашлари Совет Иттифоқининг Вьетнам Демократик Республикаси мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда кўрсатаётган тобора ўсиб борувчи самарали ёрдамини қизғин табриклайдилар.

Мўғулистон халқ революцион партияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг жаҳон коммунистик ҳаракатида мавжуд бўлган келишмовчиликларни бартараф қилишга, социалистик мамлакатлар ва барча қардош коммунистик партиялар бирлиги ҳамда бирдамлигини марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми асосларида 1957 йилги Декларацияда ва 1960 йилги Баёнотда белгилаб берилган умумий йўл асосида мустаҳкамлашга қаратилган конкрет ҳаракатларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди.

Нотиқ шуни қайд қилиб ўтдики, социализм мамлакатларида умумий мақсад учун курашда халқлар дўстлиги, ҳамкорлиги ва бирлигини доимо ва тинмай мустаҳкамлай бориш учун ҳамма объектив шароитлар мавжуд. Вазифа социализм яратиб берган барча имкониятлардан шу мақсадлар учун усталик билан фойдаланишдан иборат.

Империализм тобора кучайтираётган буржуа миллатчилиги ва шовинизм, деб сўзида давом этди нотиқ, социализм мамлакатлари халқлари дўстлиги ва бирлигининг, бутун халқаро коммунистик ҳаракат бирлигининг маккор душманларидир. Реакцион миллатчилик идеологияси миллатларни юксалтириш ва улуғлашга қодир эмас, аксинча у, айрим миллатларнинг яккаланиб қолишига, уларнинг шон-шуҳрати ва қадр қимматининг пастга урилишига олиб келиши мумкин, холос.

Мўғулистон халқ республикасининг меҳнаткашлари ўз орзу ва ниятлари, мақсад ва ишларига кўра шонли Ленин партияси билан, Совет коммунистлари, барча совет кишилари билан доимо биргадирлар. Мўғул халқи бундан буён ҳам қаҳрамон совет халқи билан бир сафда, ёнма-ён туриб олға бораверади.

Бизнинг съездимизда, деди Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **В. Ю. Охундов**, қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг раҳбарлари, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг кўзга кўринган арбоблари қатнашмоқдалар, улар ўз халқлари ва барча меҳнаткашларнинг бахт-саодати учун шиддатли синфий курашларда чиниққан курашчилардир. Нотиқ залда ўтирганларнинг қарсаклари остида қадрли меҳмонларни табриклайди, инсониятнинг юксак идеаллари йўлида олиб бораётган олижаноб курашларида уларга муваффақиятлар тилайди.

Шундан кейин ўртоқ Охундов Совет Озарбайжони халқ хўжалиги етти йил мобайнида ривожланганлигини таҳлил қилиб айтдики, шу давр ичида республика экономикасида фақат миқдор ўзгаришларигина эмас, балки жуда муҳим сифат ўзгаришлари ҳам юз берди. Озарбайжон учун янги бўлган саноат тармоқлари: химия саноати, қора ва рангли металлургия ва бошқа соҳалар жадал суръатлар билан ривож топди. Республиканинг ёқилғи балансида газ ва нефть 93,4 процент ўринни эгаллади. Колхоз ва совхозларнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари 1,6 баравар ўсди.

Буларнинг ҳаммасида мамлакатимиз ишлаб чиқарувчи кучларининг тубдан ўзгарганлиги акс этиб турибди. Бу ўзгаришлар эса, илмий жиҳатдан асосланган иқтисодий сиёсатни, хўжаликка раҳбарлик қилишнинг самарали усулларини ишлаб чиқиш масаласини ғоят кескин қилиб қўймоқда. Экономика ва сиёсатга раҳбарлик қилишдаги субъективизмни қоралаган КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленуми бу ишда муҳим роль ўйнади.

Ўртоқ Охундов партия Уставига баъзи ўзгаришларни киритиш тўғрисидаги таклифни, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюросини ҳамда Бош секретарлик лавозимини тиклаш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлади.

Ўтган етти йил мобайнида, деб сўзини давом эттиради нотиқ, Озарбайжонда талайгина ишлар қилинди, аммо биз шуни яхши тушунамизки, саноат ва қурилиш соҳасида ҳам, қишлоқ хўжалигида ҳам натижаларимиз ҳозиргидан анча яхши бўлиши мумкин. эди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ва биринчи навбатда чорвачиликни ривожлантиришдаги қолоқликни тугатиш биз учун биринчи навбатдаги вазифадир.

Беш йилликнинг биринчи йилидаги халқ хўжалиги планини муваффақиятли бажариш учун яхши шай бўлиб киришилди. Республикада саноат ишлаб чиқаришининг биринчи квартал плани муддатидан илгари, съезд очилган кунда бажарилди. Давлатга қорамол ва парранда сотиш квартал плани ошириб бажарилди, сут ва тухум сотиш планлари муддатидан илгари адо этилди. Кировобод алюминий заводи саноат учун етарли ҳажмларда товар глинозем ва сульфат кислота ишлаб чиқара бошлади. Бу завод республикада қурилган энг йирик саноат корхоналаридан биридир. Озарбайжон нефтчилари партия XXIII съездини Сангачали-Булла-Дуванний районида денгиз остидаги нефть чиқадиган майдонни саноатда фойдаланиш учун тайёрлаш билан кутиб олдилар.

Озарбайжонда разведка қилинган нефть запаслари қуруқликда ҳам, денгиз остида ҳам катта чуқурликларда, жойлашган бўлиб, уларни пармалаш шароитлари жуда мураккабдир. Бу эса, нефть қазиб чиқариш, кемасозлик, металлургия ва нефть машинасозлиги саноат ходимларининг биргалашиб ҳаракат қилишлари заруриятини келтириб чиқармоқда. Денгизнинг жуда чуқур жойларида қўлланиладиган сузиб юрувчи заминлар, ўта мустаҳкам трубалар ва арматуралар, эстакада майдончаларини ишлаб чиқариш жуда ҳам зарур.

Халқлар дўстлиги, деди шундан кейин нотиқ, жамиятимиз ҳаётининг бузилмас негизидир. Шу сабабли буржуа пропагандасининг тиғи партиямизнинг миллий сиёсатига қарши қаратилганлиги тасодифий эмас. Совет халқига, шу жумладан Озарбайжон халқига ҳам туҳматлар ёғдирганлик учун кимлар кўпроқ пул тўласа ўшаларга садоқат билан хизмат қилувчи буржуа миллатчилари бу соҳада, айниқса жаҳду-жадал кўрсатмоқдалар. Ленинча миллий сиёсат қуёши остида бахтиёр ҳаёт кечираётган совет халқлари ўзлари учун туганмас дўстлик булоғини очиб берган Ильични чексиз севадилар.

— Донбасс шахтерлари, деди ўз нутқида Луганск областидаги Косиор номли 1-шахтадаги тозалаш забойи комплекс механизациялашган бригадасининг бошлиғи **С. И. Воротников**, — партиямизнинг ташқи сиёсатини тўла-тўкис маъқуллайдилар; биз бу сиёсатни кўмир қазиб чиқараётган, Ватанимиз қудратини тинмай мустаҳкамлаётган қадоқли қўлларимиз билан қувватлаймиз.

Бу бригаданинг коллективи съездга яхши ишлаб чиқариш кўрсаткичлари билан келди. Етти йиллик план муддатидан олти ой олдин бажарилди ва пландан ташқари 122 минг тонна ёқилғи қазиб чиқарилди. КПССнинг XXII ва XXIII съездлари ўртасида ўтган давр ичида бригада 1250 минг тоннадан ортиқ кўмир қазиб чиқарди, бу Донбассдаги бир шахтанинг иш унумига тенгдир. Коллективнинг зарбдор меҳнатини партия ва ҳукумат юксак тақдирлади: бригаданинг 45 аъзоси Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотланди, бригадирга эса Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвон берилди.

1962 йилда, деди ўртоқ Воротников, бригадамизда учта коммунист бор эди, ҳозир эса 46 коммунист бор. Ҳозирги вақтда бригада аъзоларининг деярли ярмиси коммунистлардир. Кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлган кишилар партия сафига кирди. Улар ишда ташаббус кўрсатмоқдалар, бошқаларни ўзларига эргаштириб бораётирлар.

Биз, деб давом этди делегат, кейинги йилларда кўмир саноатига эътиборнинг пасайтириб қўйилганлиги ярамас бир ҳол эканига Марказий Комитетнинг ҳисобот докладида аҳамият берилганидан хурсандмиз. Бу саноат мамлакатни ёқилғи билан таъминлашда ҳамон муҳим роль ўйнамоқда. Биз, Донбасс шахтёрлари, беш йиллик вазифаларини муддатидан илгари бажариш учун янада кўпроқ ғайрат кўрсатиб ишлаймиз.

Бизнинг партиямиз Ленин йўлидан бориб, XXII съезддан сўнг мамлакат экономикасини янада юксалтириш, халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий савиясини ошириш юзасидан катта ташкилотчилик ишлари олиб борди. Луганск областида янги шаҳарлар ва ишчи посёлкалари қад кўтарди, ўнлаб мактаблар, клублар, кутубхоналар, болалар муассасалари қурилди. Турмушимиз мароқли ва мазмундор бўлиб қолди, билимга, маданиятга интилиш кучайди. Мисол учун бизнинг коллективимизни олиб кўринг: бригада аъзоларининг ўртача ёши 36 да бўлса ҳам, деярли ҳаммамиз кечки ва сиртқи институтлар, техникум, мактабларда ўқимоқдамиз.

Донецк шахтёрларининг вакили сўнгра қуйидагиларни айтди: кончилик техникаси бир қатор ҳолларда ҳозир талаб этилаётган нагрузка ва тезликларга чидаш бермаяпти. Қимматбаҳо механизмлар, комбайнлар, транспортерлар бузилганлиги ёки запас қисмлар етишмаганлиги орқасида кўп вақт бекор туриб қолмоқда. Машинасозлик заводлари шахта машинаускуналарини зарур миқдордаги запас қисмлар билан комплект ҳолда юқори сифатли қилиб ишлаб чиқариши лозим. Биз олимларимиз билан конструкторларимиздан шахтёрга белкуракни музейга топшириш имконини берувчи механизмлар яратиб беришни илтимос қиламиз.

Нотиқ, шунингдек кўмир саноатидаги моддий рағбатлантириш системасини ўзгартиришни ҳам лозим деб ҳисоблайди. Ҳозирги вақтда умуман планни ошириб бажарганлик учун мукофот тўланмоқда. план эса, турлича бўлиши ҳаммага маълум. Суткасига 100 тонна ёқилғи қазиб чиқараётган бригада ҳам, 1000 тонна ёқилғи қазиб чиқараётган бригада ҳам моддий жиҳатдан бир хил тарзда рағбатлантирилмоқда. Бундай аҳволни давлатнинг қўшимча маблағларини сарфламай туриб ҳам ўзгартириш мумкин ва лозим.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Б. Овезов** партия XXII ва XXIII съездлари ўртасидаги даврни таърифлаб, КПСС Марказий Комитети ва Марказий Комитет Президиумининг фаолияти конкрет ва ишчан бўлиб қолганлигини таъкидлайди. Ишлаш қанчалик яхши бўлиб қолганлигини, партия ва давлат масалалари қанчалик яхши ҳал қилинадиган бўлиб қолганлигини биз ҳаммамиз сезиб турибмиз, дейди у. Туркманистон партия ташкилоти, республика меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги сиёсий йўлини ва амалий фаолиятини тўла -тўкис маъқуллайдилар.

Туркманлар диёрининг ҳамма жойида яратувчилик ишлари жўш урмоқда. Нефтчилар ажойиб муваффақиятларга эришмоқдалар, пахта далаларидан хушхабарлар келмоқда. Туркман пахтакорлари Ватанга илгари мисли кўрилмаган даражада кўп пахта беришди.

Туркманистон партия ташкилоти ўзининг диққат-эътиборини жуда катта табиий бойликлардан тағин ҳам тўлиқ фойдаланишга қаратмоқда. 1970 йилда республикада 15 миллион тонна нефть ва 15 миллиард кубметр газ қазиб олиш мўлжалланмоқда. Бунинг учун саноат категорияларидаги нефтнинг аниқланган запасларини анча кўпайтириш керак. Бундай юксалишни республиканинг ғарбий қисмида, жумладан, Каспий денгизи акваториясида амалга ошириш мумкин. Лекин, деди нотиқ, денгиз тагидаги нефть запасларини ўзлаштириш ишлари суст бормоқда. Денгиз тагидаги истиқболли майдонларни тайёрлаш учун геофизика тадқиқотлари ҳажмини кўпайтириш лозим.

Қилинган чамаларга кўра, Туркманистондаги газ запаслари тахминан 6 триллион кубметрга боради. Бироқ, йўлнинг йўқлиги ва ҳар қандай шароитларда юра оладиган транспорт воситаларининг етишмаслиги газ қувурларини қуришга, пармалаш ишларини кенгайтиришга халақит бермоқда. Газ конларини ўзлаштиришни тезлаштириш учун биз автомобиль йўллари қуришни кўзда тутиш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлади, деб ҳисоблаймиз.

Туркманистон ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантириш манфаатлари, деб таъкидлайди нотиқ, Қорақум каналини Небиддоғдаги нефть районларигача ва Красноводскгача давом эттиришни жуда талаб қилмоқда. Бундай қилиш ҳар жиҳатдан фойдали бўлади. Канал ғарбий районлардаги унумдор ерларни суғориш ва хўжалик оборотига киритишга, саноат корхоналари, маиший муассасалар ва аҳолининг сувга бўлган талабини қондиришга имкон беради. СССР Госплани ҳамда Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги каналнинг учинчи навбати қурилишига зарур капитал маблағлар ажратишни кўзда тутсалар, мақсадга мувофиқ бўлур эди. Сарфланган капитал маблағларнинг ўрни тез қопланиб кетади.

Амударёнинг сув оқимини тартибга солиш масалаларини тезроқ ҳал қилишни ҳам иш манфаатлари талаб этмоқда. Шу дарёнинг қуйи ва ўрта оқимида жойлашган бизнинг районларимиз ва Ўзбекистон республикасининг районлари қишлоқ хўжалик ишларининг энг масъулиятли даврида сув танқислигидан қийналаётганлиги ҳозирнинг ўзидаёқ сезилиб турибди. Ерларни узлуксиз сув билан таъминлаб туриш учун 1967 йилдаёқ Норак тўғонини қуришга киришиш ва Норак сув омбори қурилишини тезроқ тугаллаш лозим.

Ўртоқ Овезов айтадики, республикада давлат планларини бажара олмаётган, меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини, маҳсулот таннархини камайтириш ва сифатини яхшилаш топшириқларини уддалай олмаётган бир талай саноат корхоналари ҳали ҳам бор. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун ҳам катта-катта резервлар мавжуд.

Туркманистон Компартиясининг яқинда бўлиб ўтган съездида ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини кучайтириш, меҳнаткашларни республика экономикаси ва маданиятининг барча тармоқларини янада ривожлантириш вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш чоралари белгилаб чиқилди.

Кучли қарсаклар залнн ларзага келтиради. Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти делегациясининг бошлиғи **Нгуен Тхи Бинь хоним** съезд минбарига чиқади. Съезд делегатлари билан меҳмонлари курашаётган халқ фарзандининг овозини тўлқинланиб тинглайдилар.

Жанубий Вьетнам халқи номидан, дейди Нгуен Тхи Бинь хоним, съездга, бизнинг содиқ жанговар дўстимиз — қаҳрамон совет халқига чин кўнгилдан қизғин салом топшираман.

Бутун Жанубий Вьетнам халқи бир ёқадан бош чиқариб, ўзининг ватанпарварлик анъаналарини давом эттириб, АҚШ агрессиясига қарши жанг қилмоқ учун курашнинг барча формаларидан фойдаланмоқда. Қишлоқ ва шаҳарларда сиёсий кураш авж олиб бормоқда, миллион-миллион кишилар бу курашга қўшилмоқдалар. Қуролли кураш тез ўсиб бормоқда. Бу кураш яшин тезлигида зарба бериб, тез ғалаба қозонишга мўлжалланган Америка стратегиясини барбод қилмоқда, американликларнинг тактика планларига узлуксиз зарбалар бериб, уларни тобора кўпроқ саросимага солиб қўймоқда, уларни танг аҳволда қолдирмоқда.

Жанубий Вьетнам территориясининг бешдан тўрт қисмини ишғол қилувчи озод район вужудга келтирилди. Бу районда ўн миллион киши яшаб турибди. Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти ҳокимият органи вазифалари ва бурчларини бажариб, халқнинг курашига ҳам, янги турмуш қуришга ҳам раҳбарлик қилмоқда. Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Жанубий Вьетнам халқининг бирдан-бир ҳақиқий вакилидир.

Америка империализми, деди сўзини давом эттириб, Нгуен Тхи Бинь хоним, Жанубий Вьетнам халқининг ва жаҳон прогрессив афкор оммасининг қонуний талабларини назар-писанд қилмай, ўзининг агрессив урушини кенгайтирмоқда. Америка империалистлари ҳар соат ва ҳар минут сайин бизнинг диёримизда қонли, ваҳшиёна жиноятлар қилмоқда. Инсониятнинг виждони уларни кечира олмайди.

Шу нарса тамомила равшанки, АҚШ ўз қўшинларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетган, Жанубий Вьетнам халқининг Женева битимларида белгилаб берилган асосий ҳуқуқларини тан олган, Миллий озодлик фронтини тан олган тақдирдагина, Жанубий Вьетнамда тинчлик ўрнатилиши мумкин.

Жанубий Вьетнам халқи қурбонлар ва қийинчиликлардан қўрқмай, пировардигача курашга қаттиқ бел боғлаган. Бу уруш қанчалик узоқ давом этмасин, бизнинг халқимиз, албатта, Америка агрессорларини тор-мор келтиради, ўзининг муқаддас миллий ҳуқуқларига, мустақилликка, демократияга, тинчликка ва бетарафликка албатта эришади ҳамда ўз ватанини бирлаштириш йўлидан олға бора беради.

Бутун дунёдаги прогрессив кишилар Жанубий Вьетнам халқининг адолатли курашини — тинчлик ва халқлар озодлиги душмани бўлган Америка империализмига қарши курашнинг олдинги марраси деб билмоқдалар ва шу сабабдан, бизга ҳар томонлама мадад бермоқдалар. Бизнинг халқимиз бундай мададкорлик учун Совет Иттифоқидан, Хитойдан ва бошқа социалистик мамлакатлардан, коммунистик партиялардан, мустақил миллий давлатлардан, миллий озодлик ҳаракатидан, бутун дунёдаги тинчликсевар ва эрксевар халқлардан чексиз минатдордир. Жонсон ҳукуматининг Жанубий Вьетнамдаги агрессив урушига қарши ҳаракат қилаётган американлик прогрессив кишилардан ҳам миннатдормиз.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва совет халқи бутун жони-дили билан маънавий, сиёсий ва моддий ёрдам бераётганликлари учун бугун ана шу минбарда туриб, Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти номидан уларга айниқса чуқур ташаккур айтгимиз келади. Жанубий Вьетнам халқи совет халқининг мададкорлиги тўғрисидаги хабарларни кун сайин кузатиб турибди ва Совет Иттифоқининг қардош халқи унинг қийин ва шонли курашида ҳамиша у билан ёнма-ён турганлигини кўриб, чексиз қувонмоқда.

Пировардида, Нгуен Тхи Бинь хоним Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Марказий Комитети президиумининг раиси доктор Нгуен Хиу Тхонинг КПСС XXIII съезди номига йўллаган телеграммасини ўқиб беради.

Нгуен Тхи Бинь хоним «Жанубий Вьетнам ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги бузилмас дўстлик ва жанговар бирдамлик абадий мустаҳкамлана берсин» деган сўзлар ёзилган байроқни делегатларнинг гулдурос қарсаклари остида съезд президиумига топширди.

Қаҳрамон шаҳар — Москва делегатларидан бир группаси — алюминий қотишмалари заводининг эритувчиси И. Д. Грешнев, Фрунзе номли фабрика ишлаб чиқариш таълимининг инструктор йигирувчиси В. М. Петришчева ва Калинин номли камвол — йигирув фабрикасининг цех бошлиғи С. А. Котова туҳфа учун ташаккур билдириб, Нгуен Тхи Бинга В. И. Ленин портрети тасвирланган байроқни топширади. И. Д. Грешнев москваликлар номидан гапириб бундай деди:

— Бизнинг халқимиз ўз ватани озодлиги ва мустақиллиги учун ялпи курашга отланган Вьетнам халқи ўғил ва қизларининг мардлиги билан фахрланади. Биз бутун жон-танимиз ва қалбимизла ҳамиша сизлар билан биргамиз.

Ҳамма ўрнидан туради. Гулдурос қарсаклар янграйди.

1 апрель эрталабки мажлис тугади...

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXIII СЪЕЗДИ

1 АПРЕЛЬ КЕЧКИ МАЖЛИС

МОСКВА. 2 апрель. (ТАСС). Съезднинг кеча кечқурунги мажлисида **П. Н. Демичев** раислик қилди.

СССР Фанлар академиясининг президенти **М. В. Келдиш** ўз нутқида фанимиз эришган буюк муваффақиятлар ҳақида гапирди. М. В. Келдиш айтдики, совет фани партиянинг тинмай ғамхўрлик қилаётганлиги туфайли ана шу муваффақиятларга эриша олди. Бутун халқнинг ижодий меҳнати янги илмий идеяларни амалга оширишни таъминлади.

Нотиқ давримизнинг фан—техника соҳасидаги энг катта зафарларини айтиб беради. Инсоннинг космосга парвози амалга оширилди. Кишилар замонавий техника воситаларидан биринчи марта фойдаланиб, Ойнинг тескари томонини кўрдилар ва Ойнинг сатҳида туриб, унинг манзарасини кўздан кечиргандай бўлдилар. Совет ракетаси Венера планетасига етиб борди. Кеча, дейди академик бутун залнинг қарсаклари остида, Ой йўлдошини орбитага чиқариш системаларини синаб кўриш учун ракета учирилди.

Янги материаллар ва янги моддаларни яратиш соҳасидаги муваффақиятлар, деб сўзини давом эттиради олим, уларни ҳосил қилишнинг физик-химиявий процессларини ҳар томонлама англаб билиб олишга асосланади. Бир квадрат миллиметрга 300 килограммгача пишиқликдаги конструкция пўлати ҳосил қилиш усуллари ишлаб чиқилди. Бу пўлатларнинг пишиқлиги оддий пўлатларнинг пишиқлигидан бир ярим баравар ортиқдир. Металларнинг ва анорганик бирикмаларнинг айрим монокристаллари пишиқлиги эса, бир квадрат миллиметрга 1000 килограммгача бориб етади.

Ғоят пишиқ, иссиқ-совуққа чидамли, эгилувчан, узоқ вақтгача чидаш берадиган янги полимер материалларни ҳосил қилиш йўллари белгиланди. Аммо, фан-техника соҳасидаги ютуқлардан амалий суратда тезроқ фойдаланиш муҳимдир. Ишлаб чиқариш процесслари технологиясини такомиллаштиришни жадаллаштириш, материалларни ишлаш учун юқори босимли техникадан, экструзия процесслари, хилма-хил нурланишдан, ўтақаттиқ сунъий материаллардан, портлатиш вақтида вужудга келадиган импульсли нагрузкадан, ўтатовушлардан, кучли магнит майдонларидан фойдаланиш керак, деб таъкидлади нотиқ. Олим бошқариш, алоқа боғлаш, фойдали қазилмаларни қидириб топиш соҳасида кенг кўламдаги вазифаларни ҳал этмоқ учун асбобсозликни зўр бериб ривожлантириш муҳим эканлигини уқтириб ўтади.

Бизда электрон—ҳисоблаш техникасининг эришилган даражаси ва уни жорий қилиш суръатлари етарли эмас. Лекин шундай бўлса ҳам, олға қараб катта қадам қўйилди: секундига бир миллион операциягача жуда тез ишлайдиган кучли ҳисоблаш машиналари вужудга келтирилди. Янги беш йилликда ҳисоблаш техникасини ривожлантиришда олға қараб янада силжиш керак. Инженерлик ҳисоб-китобларида, ишлаб чиқаришни бошқаришда бундай техникадан ғоят кенг фойдаланиш лозим. Ҳозирги вақтда, деб таъкидлади олим, бир кристаллда мураккаб электрон схемаларини вужудга келтиришга йўл очиб берадиган янги имкониятлар топилди.

Ўртоқ Келдиш совет физикларининг яна бир энг янги муваффақияти ҳақида гапиради. Бу—кристалл ва газ атомларида электронларни қайта тузиш йўли билан радиотўлқинлар ҳамда муайян тарафга йўналтирилган ёруғлик тўлқинлари тарамларини вужудга келтириш принципларининг кашф этилишидир. Бу нарса алоқа узоқлиги ва унинг информация бера олишини, локация ва навигация аниқлигини анча ошириш имконини беради. Бу билан, деб таъкидлади олим, ана шулар воситасида электроника элементларининг тез ишлашини неча юзлаб марта ошириш истиқболлари очилди. Нур энергиясини жуда кичик майдонга йиғиб тушириш имкониятидан ниҳоятда қийин эрийдиган материалларни пайвандлаш ва уларга ишлов беришда, турли асбобларда, медицинада фойдаланилмоқда.

Биз, деди нотиқ, замонавий табиёт билимининг атом ядроси, элементар зарарчалар физикаси, ҳаёт процесслари асосларини очиб бериш, табиат ва жамиятдаги бошқариш процесслари логикаси, Коинотни билиш каби етакчи соҳаларида илмий-тадқиқотларни юксак даражага кўтаришимиз зарур. Биз табиёт билимнинг ана шу йўналишларидан амалий ҳаётда янги революцион силжишларга олиб келадиган кашфиётларни кута оламиз. Ҳозирги вақтда совет олимлари олдида халқ хўжалигини ва унинг турли тармоқларини ривожлантиришнинг оптимал суръатлари ва пропорцияларини ишлаб чиқиш вазифалари турибди. Биз социализм экономикасининг назарий проблемаларини тадқиқ этишни юксак даражага кўтаришимиз, конкрет социологик тадқиқотларни кучайтиришимиз керак.

Фаннинг ривожланиши, деди сўзининг охирида академик, коммунизм сари қилаётган ҳаракатимизни жадаллаштириш учун янги йўллар очиб беради.

СССР Мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали **Р. Я. Малиновский** съезд делегатларига Қуролли Кучлар номидан жанговар салом топширади.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ленинча тинчликсеварлик йўлини қатъият ва изчиллик билан ўтказиб келмоқдалар. Аммо, биз, дейди маршал, АҚШ бошчилигидаги империалистик давлатларнинг агрессивлиги кучайиб бораётганлигини эътиборга олмай қололмаймиз. Партия халқимизнинг ва бошқа социалистик мамлакатлар халқларининг хавфсизлигини таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилиб, Совет Иттифоқининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш учун ҳамма чораларни кўрмоқда.

Совет Қуролли Кучлари партия XXII съездидан кейин ўтган давр ичида, дейди маршал, ҳарбий қурилишнинг кўпгина жуда мураккаб ва ғоят муҳим вазифаларини ҳал этиш йўлида зўр бериб ишладилар. Турли мақсадларда ишлатиладиган ядро ўқ-дорилари запаси кўпайтирилди, Қуролли Кучларнинг барча турларини ана шу ўқ-дориларни қўлланиш воситалари билан таъминлаш кескин суратда кучайтирилди.

Ракета қуролининг бир қанча тамомила янги турлари вужудга келтирилди. Курашнинг хилма-хил стратегик воситаларининг бутун бир комплекси қисқа вақт ичида фойдаланишга топширилди. Стратегик вазифаларни бажарадиган ракета қўшинларида кўпгина янги учириш установкалари ва энг муҳим, ҳаракатчан учириш установкалари қурилди.

Бизда душманнинг денгиздаги, шунингдек қуруқликдаги объектларини яксон қилиш учун стратегик вазифаларни бажаришга қодир бўлган сув ости ракета флоти вужудга келтирилди. Сув остидан жуда узоқ масофага отиладиган баллистик ракеталар билан таъминланган янги атом сув ости кемалари — ракета учирувчи кемалар бу флот составига кирди.

Узоқ масофага учадиган ракета авиациямизнинг ядро қуввати ҳам ортди.

Хусусан қуруқликдаги қўшинларнинг, ҳарбий-денгиз флотининг оператив-тактик ядро воситалари ҳам ривожланди. Қуролли Кучларни одатдаги кураш воситалари билан ҳам таъминлаш тегишли пропорцияларда ортиб борди. Танк дивизиялари ва мото-ўқчи дивизиялар мукаммалроқ бронетанк, артиллерия техникасига ва махсус техникага эга бўлдилар. Совет танклари бир қанча муҳим кўрсаткичлари бўйича Америка Қўшма Штатлари ва НАТОда қатнашувчи бошқа мамлакатлар танкларининг энг сўнгги нусхаларидан устун туради.

Ғоят самарали янги зенит—ракета системалари ва самолётлар йўлини тўсувчи самолётларнинг авиация комплекслари ишлаб чиқилди ва Қуролли Кучларга топширилди. Бизнинг ҳаво ҳужумига қарши мудофаа воситаларимиз душманнинг ҳар қандай самолётларини ва кўп ракеталарини тамомила йўқ қилиб ташлашни таъминлайди.

Узоқ масофага учадиган авиация сифат жиҳатидан ўзгарди. Фронт, денгиз, ракета авиацияси ва хусусан ҳарбий транспорт авиацияси ҳарбий самолётларининг талайгина қисми янгиланди.

Армия ва флотнинг шахсий состави янги ҳарбий техникани муваффақиятли суратда ўзлаштирмоқда. Ўтган йили учирилган ракеталарнинг деярли ҳаммаси «аъло» ва «яхши» натижа берди. Атом сув ости кемалари группасининг сув остида дунё бўйлаб қилган юриши бундан бир неча кун аввал муваффақиятли тамомланди. Буларнинг ҳаммаси Совет Қуролли Кучлари Ватанимизни мудофаа қилиш соҳасидаги ҳар қандай жанговар вазифаларни бажаришга қодир деб комил ишонч билан айтиш имконини беради.

Министр кейинги йилларда Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг қардош армиялари билан жанговар дўстлик кенгайди ва мустаҳкамланди, деб алоҳида таъкидлаб ўтади.

Бизнинг Қуролли Кучларимиз, дейди Р. Я. Малиновский, ҳужум қилиш учун эмас, балки мамлакатимизнинг чегараларини ҳимоя қилиш, халқимизнинг ва бизга дўст бўлган мамлакатларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун вужудга келтирилди. Биз ўз халқимизнинг тинч меҳнатини, хусусан давлатимиз мудофаасининг «зангори минтақаси»ни вужудга келтириш тугалланган ҳозирги пайтда осойишталик ва дадиллик билан қўриқлаб турибмиз. Империалистлар Совет Иттифоқига қарши ва бошқа социалистик давлатларга қарши уруш бошлашга уриниб кўргудек бўлсалар, бизнинг берадиган зарбамиз уруш ташкилотчиларини ер билан яксон қилажагига шубҳаланмаса ҳам бўлади. Қуролли Кучларимизнинг куч-қудрати улар қўлида бўлган биринчи даражали қурол-яроғлардангина иборат эмас. Уларнинг куч-қудрати яна қўшинлар шахсий состави руҳининг юксак даражада бўлишида, унинг ўз Ватанига фидокорона садоқатида, Коммунистик партия идеяларига садоқатида ҳамдир.

— Совет Иттифоқидаги катта ва кичик барча халқлар экономикаси ва маданиятининг юксалганлиги,— дейди Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. И. Бодюл**, — партия сиёсий йўлининг, унинг ленинча миллий сиёсатининг тўғрилигини ёрқин исбот этувчи далилдир. Молдавия Совет ҳокимияти йилларида иқтисодий қолоқликдан ишлаб чиқарувчи кучларнинг ва илғор маданиятнинг юксак даражасига азим қадамлар билан сакраб ўтди.

Бошқа ҳар бир республикада бўлгани каби, Молдавиядаги буюк социал ўзгаришлар ҳам мамлакатимиздаги барча халқларнинг биргаликда зўр бериб қилган ишлари натижаси, улар ўртасидаги мустаҳкам ва бузилмас дўстлик натижасидир. Республика меҳнаткашлари Совет Иттифоқидаги қардош халқларнинг Молдавия экономикасини ривожлантиришга қўшган ҳиссасини ғоят қадрлайдилар ва ўз бурчларига юксак масъулият туйғулари билан қараб, саноат потенциалидан ва қишлоқ хўжалигининг имкониятларидан яхшироқ фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар.

Янги беш йилликда Молдавия экономикасини янада юксак даражада ривожлантириш кўзда тутилади. Ўтган етти йилликда республика халқ хўжалигига давлат йўли билан 1,6 миллиард сўм капитал маблағ ва колхозларнинг маблағларидан 880 миллион сўм сарф қилинган бўлса, янги беш йилликда давлат ва колхозларнинг маблағларидан 3 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратиш кўзда тутилади. Бизда неча ўнлаб йирик саноат корхоналари қурилади, электр энергияси ишлаб чиқариш йилига 7 миллиард киловатт соатга етказилади, суғориладиган ер майдонлари ҳозирги 75 минг гектар ўрнига 220 минг гектаргача кенгайтирилади.

Сўнгра нотиқ партиянинг идеология ишини кучайтириш зарур эканлиги ҳақида гапиради. Шу муносабат билан у, Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг миллий ифтихори бўлиб қолган революцион — тарихий саналарни тантанали суратда байрам қилиш муҳим эканлигини таъкидлайди ва 30 декабрни Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил топган кун сифатида яна байрам қила бошлаш керак, деган таклифни киритади.

Съезд қатнашчилари самимий кутиб олган Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитети ижроия комитетининг аъзоси, Марказий Комитет секретари **Александр Ранковичга** сўз берилади. Югославия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик ҳамда ҳамкорлик, дейди у, тенг ҳуқуқли ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик ва ўзаро ишонч руҳида кучайиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Югославия коммунистлари ва барча меҳнаткашлари мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг шу тариқа ривожланишидан хурсанддирлар.

Нотиқ халқаро муносабатларнинг умумий аҳволи ёмонлашганлиги, ер юзининг турли қисмларида эски уруш ўчоқларининг борлиги ва янги тўқиниш ўчоқларининг кучайиб бораётганлиги ва бунинг натижасида тинчлик иши жиддий хавф остида қолаётганлиги тўғрисида ташвишланиб гапиради. Халқаро аҳволнинг шу тариқа ёмонлашганлигига асосий сабаб шуки, дейди у, янги мустамлакачи кучлар ва реакцион доиралар бошқа мамлакатларнинг ички ишларига сурбетларча ва беҳаёлик билан аралашишга уринмоқдалар. Уларнинг бундан кузатган мақсади—сиёсий ва иқтисодий озодлик йўлидаги ҳаракатни тўхтатиш ёки унга тўсқинлик қилишдан ва халқлар ҳамда давлатларнинг тенг ҳуқуқли ҳамкорликни амалга оширишларига йўл қўймаслик ёки халақит беришдан иборат.

АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси, интервенциялар, фитналар ва Осиё, Африка ҳамда Латин Америкаси мамлакатларининг ички ишларига аралашувлар улар кўзда тутган режаларнинг бир қисми, холос. Югославия Коммунистлар союзи империалистик агрессия сиёсатига қарши кескин суратда курашиб келди ва курашмоқда. Вьетнам халқининг ва бошқа ҳамма халқларнинг ўз мамлакатларининг тўла мустақиллигига эришиш учун олиб бораётган курашини тамомила қўллаб-қувватламоқда.

Александр Ранкович ўз нутқининг охирида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига, Югославия ва СССР халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик шарафига, тинчлик ва социализм шарафига табрик сўзлари айтади.

Чили Компартияси Марказий Комитетининг бош секретари **Луис Корвалан** съезд қатнашчиларининг қарсаклари остида минбарга чиқади.

Луис Эмилио Рекабаррен бизнинг партиямизга асос қўйган пайтдан буён қирқ йилдан кўпроқ вақт ўтди. Биз ана шу пайтдан бери Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан бир ёқадан бош чиқариб келмоқдамиз. Бу — революцион ифтихоримизнинг манбаи, сабот-матонат ва ишчилар синфининг принциплари ҳамда манфаатларига содиқатли бўлиш гарови, партиямиз монолит бирлигининг негизидир.

Ҳеч ким ва ҳеч нарса — душманларнинг кирдикорлари ҳам, миллатчилик заҳари ҳам, ҳар қандай тазйиқ ва тарихдаги ҳар қандай бурилиш ҳам, дейди нотиқ, бизнинг Совет Иттифоқи шонли Коммунистик партияси билан боғлаб турган пўлатдек маҳкам алоқаларимизни буза олмади ва ҳеч қачон буза олмайди.

Биз барча коммунистик партиялар билан алоқамизни мустаҳкамлаш учун куч-ғайратимизни аямаймиз. Бизнинг кейинги — XIII съездимизда 34 қардош партияларнинг вакиллари ҳозир бўлди. Афсуски, хитойлик ўртоқлар билан муносабатларимиз (бу муносабатлар илгари вақтларда ҳар иккала томон учун ва ҳамма учун амалий ва самарали бўлган эди) ҳозирги вақтда узилиб қолди. Биз ана шу муносабатларни бир-бирининг ишига аралашмаслик, партияларнинг ҳуқуқий тенглиги ва мустақиллиги юзасидан 1960 йилдаги Москва Баёнотини ишлаб чиқиш ва имзолаш вақтида ҳаммамиз қабул қилган принциплар ва нормалар асосида яна тиклашга тайёр эканлигимизни баралла айтдик.

Ўртоқ Брежнев КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида партиялар ўртасидаги муносабатларда гегемончиликка йўл қўйиш мумкин эмаслиги тўғрисидаги фикрни илгари сурди. Биз бу фикрни қўллаб-қувватлаймиз. Ҳар бир Коммунистик партия ўз йўлини ўзи белгилайди, ҳамма учун муштарак бўлган йўл эса, барча партиялар иштирокида ишлаб чиқилган ёки ишлаб чиқилиши мумкин бўлган йўлдир.

Америка империализмининг энг ваҳшиёна тус олаётган агрессив сиёсати нимадан иборат эканлигини Латин Америкаси халқлари биладилар. Куба ва Доминикана Республикаси ана шу сиёсатнинг бевосита қурбони бўлди. Жонсон доктринаси деб аталган доктрина ва Америка мамлакатлариаро кучларни вужудга келтириш планлари Латин Америкасидаги барча мамлакатларнинг суверенитети ва мустақиллиги жиддий хавф остида қолаётганлигини кўрсатади.

Латин Америкасида кўтарилиб бораётган революцион тўлқинни кўриб АҚШ ҳукмдорлари янги Кубанинг пайдо бўлишига йўл қўймаймиз, дейишди. Аммо, уларнинг хоҳишига хилоф суратда иккинчи Куба ҳам, учинчи Куба ҳам пайдо бўлаверади! Қитъада қанча мамлакат бўлса, шунча Куба пайдо бўлади!

Нотиқ Чили Коммунистик партиясининг халқ манфаатлари учун олиб бораётган кураши тўғрисида гапиради.

— Совет Иттифоқи инсонни озод қилиш ишига жуда катта ҳисса қўшди, дейди сўзининг охирида Луис Корвалан. — Коммунизм қурилиши Совет Иттифоқининг энг катта ҳиссасидир. Коммунизм идеаллари, коммунизмнинг амалий намунаси барча мамлакатлардаги миллионларча меҳнаткашларнинг онглилиги ва ғайратини ўстиришга бундан буён ҳам чинакам ҳал қилувчи таъсир кўрсатаверади.

Кремлдаги Съездлар саройида пионер карнайлари садолари янграйди. Делегатлар ўринларидан туриб ёш ленинчиларнинг вакилларини кутиб оладилар.

Болалар делегатларни табриклайдилар. Улар ёш ленинчиларнинг асл орзу-тилаги — «Ленин каби ўқиш, Ленин каби курашиш, улуғ ишга Ленин каби хизмат қилишдан иборат!» — дейдилар.

2 АПРЕЛДАГИ МАЖЛИС

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг йигирма учинчи съездида КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладини ва Марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилиш давом этди. Съезд ишида принципиаллик, ишчанлик ва ижодий вазият ҳукм сурмоқда.

Мажлисда **Д. Ф. Устинов** раислик қилади.

Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. Г. Кэбин** сўз олади. Партиямиз фаолиятининг сўнгги бир ярим йилини, деди у, унинг ишида партия турмушининг ленинча нормалари чуқур ва изчиллик билан қарор топган давр деб характерлаш мумкин. Партиянинг барча бўғинларида коллектив раҳбарлик принциплари ва партия ички демократияси мустаҳкамланди. Субъективизм ва қуруқ маъмуриятчиликдан иборат ярамас услуб қатъий тугатилмоқда, тинч ва ишчанлик вазияти қарор топди. Мамлакат экономикасига раҳбарлик қилиш иши жамият тараққиётининг иқтисодий конунлари моҳиятини чуқур таҳлил қилиш асосида сабот билан қайта қурилмоқда. Сиёсий йўл ва Марказий Комитет Президиуми томонидан ишлаб чиқилган ҳамда КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленумида ва шундан кейинги Пленумларида қабул этилиб, эндиликда турмушнинг ўзида синаб кўрилган тадбирлар бутун партиямизнинг ва халқимизнинг тамомила маъқуллашига сазовор бўлди.

Шу етти йилликда Совет Иттифоқининг иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш соҳасида эришилган буюк муваффақиятлар, деб сўзини давом эттиради нотиқ, барча совет кишиларини астойдил қувонтирмоқда. Етти йиллик планнинг Эстония ССР саноатини ривожлантириш соҳасидаги топшириқлари ҳам муваффақиятли суратда бажарилди. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми шу давр ичида планда кўзда тутилган 1,8 баравар ўрнига икки баравар ошди. 1965 йилда Эстония саноати ишлаб чиқарган маҳсулот 1940 йилдагига нисбатан 18 баравар кўп бўлди. Республика колхоз ва совхозларида шу етти йилликда етиштирилган ялпи маҳсулот 72 процент ортди. Шу давр ичида меҳнат унумдорлиги саноатда бир ярим баравар, совхозларда 67 процент, колхозларда 89 процент ошди.

Кейинги икки йил ичида Эстонияда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш тез суръатлар билан ўсди. Деҳқончиликнинг умумий маданиятини юксалтириш натижасида бунга эришилди. 1965 йилда республикада ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 22 центнер дон, 170 центнер картошка ва 413 центнер илдиз мева етиштирилди.

Ўртоқ Кэбин айтадики, партия аппарати ҳозирги вақтда ўзининг асосий кучларини бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни яхшилашга қаратди.

СССР Ташқи Ишлар Министри **А. А. Громико** минбарга чиқади. Ташқи сиёсатнинг икки йўналиши — тинчликсеварлик сиёсати ва агрессив сиёсат ўртасидаги зиддият, дейди А. А. Громико, Вьетнамдаги воқеалар муносабати билан анча яққол кўринди. АҚШнинг Вьетнамдаги ҳаракатлари энг йирик империалистик давлат томонидан қилинган агрессиядир.

Чет элларда, хусусан АҚШда кўпинча рўй берган аҳволдан қутулиш йўлларини қандай кидириб топиш керак ва Вьетнамдаги урушга қай тариқа хотима бериш керак, деган саволни берадилар. Бу саволга жавоб қайтариш қийин эмас — АҚШ ўз қўшинларини Вьетнамдан олиб чиқиб кетиши, Вьетнам Демократик Республикасига босқинчиларча қилинаётган ҳаракатларни тезликда тўхтатиш керак. Америка Қўшма Штатлари Ҳиндихитой тўғрисидаги Женева битимларини, халқаро ҳуқуқнинг элементар нормаларини поймол қилишни тўхтатиши лозим. Вьетнамдаги аҳволни тартибга солиш юзасидан Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати илгари сурган программа, шунингдек Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронтининг платформаси масалани ҳал этишнинг ҳаққоний негизи бўлиб, Совет Иттифоқи буни тамомила қўллаб-қувватлайди.

Халқаро сиёсатда асосий йўналишларнинг турли-туманлиги ва бир-бирига қарши курашаётганлиги аён бўлиб қолган бир пайтда, ташқи сиёсий ишларни қай тариқа олиб бориш керак? Етилган проблемаларни ўртага қўйиш ва уларни ҳал этишга эришмоқ керак ва бунда халқларнинг мададига, барча тинчликсевар кучларнинг мададига таянган ҳолда, буржуа лагерининг халқаро муносабатларни соғломлантириш зарурлигини тушунган кучлар билан ҳамкорлик қилиб, иш кўриш лозим. Бундай ёндошиш бирдан-бир тўғри йўл бўлиб, партиямизнинг Марказий Комитети ва Совет ҳукумати бунга изчиллик билан риоя қилиб келмоқда.

Европа, деб қайд қилди министр, Совет Иттифоқининг ташқи сиёсатида алоҳида ўрин тутади. Ғарбда Совет Иттифоқининг чегараларидан ва дўстларимиз ҳамда иттифоқчиларимизнинг чегараларидан бошланадиган тор бир территориягина НАТО қуролли кучлари билан Варшава шартномаси ташкилотининг қуролли кучларини бир-биридан ажратиб турибди.

Европа хавфсизлиги кўп нарсалардан таркиб топган. Уларнинг асосий қисмларидан бири Германия проблемасидир, аниқроқ қилиб айтганда, герман агрессиясининг такрорланишига абадий йўл қўймайдиган шароитларни вужудга келтиришдир.

Иккинчи жаҳон урушидан кейин Европада мустаҳкам тинчликнинг яхши пойдевори қурилди — Потсдам битими тузилди. Потсдам битимидан воз кечиш (собиқ иттифоқчиларимизнинг баъзилари эса, буни, ҳатто ўзларининг ютуғи деб кўрсатишга уринмоқдалар) шу йўлга ўтганлар учун ёмон оқибатлар келтириб чиқармоқда. Сиёсат соҳасида бу нарса Европа харитасини ўзгартириш ҳақидаги талабларда, Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг бир программасидан иккинчи программасига, бир баёнотидан иккинчи баёнотига, бир нотасидан иккинчи нотасига кўчирилаётган талабларда ўз ифодасини топмоқда. Ҳарбий соҳада бу нарса Ғарбий Германияни қуроллантиришни авж олдиришда ва шу билан бирга, бундесвернинг НАТОда юксак қўмондонлик ўринларни ишғол қилиш йўлидаги уринишларида ўз ифодасини топмоқда. Бонида бундесвернинг ядро қуролига эга бўлиш учун қандайдир ҳуқуқлари борлиги тўғрисида ҳа деб гапирмоқдалар.

Яқинда, деди нотиқ, Германия Федератив Республикаси ҳукумати Совет Иттифоқига, шунингдек бошқа бир қанча давлатларга нота юборди. Бу ҳужжатдаги асосий нарса Европадаги мавжуд чегараларни қайтадан кўриб чиқиш тўғрисидаги талабдан иборат. Ана шу ҳужжатда Германия 1937 йил 31 декабргача бўлган чегаралар доирасида яшаб келмоқда, деб очиқ айтилади. Бунга жавобан шуни айтиш зарурки, Европада чегаралар тўғрисидаги масала узил-кесил ва қатъий ҳал қилинган. Бизнинг чегараларимиз каби дўстларимиз ва иттифоқчиларимизнинг давлат чегаралари ҳам мустаҳкамдир.

Совет Иттифоқининг Германия Федератив Республикасига нисбатан тутган йўли равшан. Биз тинч ҳамкорлик ва реализм сиёсатига бурилиш асосида Германия Федератив Республикаси билан муносабатларни нормаллаштириш ва яхшилаш тарафдоримиз.

Европада рўй берган асосий ўзгаришларнинг бири шундан иборатки, деб таъкидлайди ўртоқ Громико, немис меҳнаткашларининг хоҳиш-иродаси билан Европа марказида тинчликнинг қудратли қалъаси — бизга дўст ва иттифоқчи бўлган Германия Демократик Республикаси вужудга келди. Бу эса, барча халқларнинг жуда катта ютуғидир.

АҚШда нима учундир Европа АҚШнинг иштирокидан ва васийлигидан ташқари иш кўролмайди, деб ҳисобламоқдалар. Бошқа ҳеч ким эмас, президент Ф. Рузвельтнинг ўзи 1945 йил 5 февралда Қрим конференциясида Америка қўшинлари уруш тамом бўлганидан кейин Европада икки йилдан ортиқ туриб қолмайдилар, деган эди. Орадан роса йигирма йил ўтиб кетди, Америка армияси эса, ҳали ҳам Европада турибди. Аммо, Европа халқлари бу тўғрида ҳозирданоқ ўз гапларини айтмоқдалар ва яна айтадилар!

КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида партия ҳозирги даврда энг муҳим деб ҳисоблаётган ташқи сиёсий тадбирлар программаси таърифлаб берилган. Булар орасида ядро қуролига тааллуқли бўлган ва ядро қуролини бундан буён тарқатишга йўл қўймайдиган, ядро қуроли бутунлай тақиқланадиган ва йўқ қилиб юбориладиган кунни яқинлаштирадиган тадбирлар ҳам бор.

Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш мақсадида таклиф этилаётган тадбирлар партиямизнинг Европа қитъасида тинчликни сақлаб қолиш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини яққол кўрсатиб беради. Бамаслаҳат бир фикрга келмоқ учун керакли асосларни қидириб топиш мақсадида музокаралар бошлаш ва тегишли халқаро кенгашни чақириш таклиф этилади.

Бизнинг партиямиз, деб уқтириб ўтади нотиқ, жаҳон урушининг олдини олишга, совет халқининг ва жаҳон социализм системасидаги бошқа халқларнинг социализм ва коммунизмни муваффақиятли қуришлари учун тинч шароитларни таъминлашга қаратилган ўзининг ташқи сиёсий йўлини изчиллик билан ўтказиб келмоқда.

ДЎСТЛИГИМИЗ МЕҲРИ

Москва шаҳар партия комитети ва Бутуниттифоқ «Билим» жамияти ташаббуси билан Ватанимиз пойтахтида Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги олдидан халқлар дўстлигига бағишланган ўзига хос ажойиб байрам ўтказила бошлади. Ана шу дўстлик байрамининг биринчисини «Ўзбекистон куни»ни ўтказиш билан бошлаб бериш республикамизга муяссар бўлди.

Республикамизнинг партия, совет ходимлари, олимлар, қишлоқ хўжалик илғорлари, маданият арбобларидан иборат катта группаси бир неча кун Ватанимиз пойтахти — Москвада дўстлар ҳузурида бўлди. Делегация аъзолари орасида Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, шоира Зулфия, Самарқанд районидаги Энгельс номли колхознинг раиси Фотима Қосимова, андижонлик машҳур механизатор Мамажон Дадажонов, мен ва бошқа ўртоқлар бор эди.

Пойтахтга келган кунимиз делегациямизни расмий равишда Жданов районининг меҳнаткашлари қабул қилишди. Лекин сафаримизнинг эртаси куниёқ биз бутун Москванинг азиз меҳмони эканлигимизни айтишиб, ҳаммамизни беҳад ҳурсанд этишди. Биз фақат Жданов районинингина эмас балки шаҳардаги бошқа районлар корхоналари коллективлари нинг фаолияти ва ажойиб меҳнатлари билан ҳам танишдик. Бизни кичик литражли автомобиллар заводи ва гўшт комбинатида, пластмасса ва «Мосэнерго»нинг ремонт-механика заводларида, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва Бутуниттифоқ металлургия машинасозлиги илмий-текшириш институтларида, Люблин қуюв-механика, Москва энерго-механика заводлари ва бошқа кўпгина корхона ҳамда муассасаларда қардошларча меҳр-муҳаббат ва илиқ табассум билан қарши олишди.

Москвадаги кичик литражли автомобиллар заводининг ажойиб коллективи билан бўлган учрашувлар унутилмас таассурот қолдирди. Завод директори Лев Борисович Васильев бизни ҳозирги замоннинг бу ажойиб корхонаси билан таништирди. Бу йил завод «Москвич-408» маркасидаги чиройли ва комфортабель енгил автомобилни кўплаб ишлаб чиқаради. Завод территориясига кириб борар эканмиз, катта транспарантга «Привет делегации Узбекской ССР», «Ҳуш келибсиз» деб ёзилган сўзларга кўзимиз тушди.

Йиғув цехида биз «Москвич»ларнинг конвейердан тушаётганини мароқ билан кузатдик. Ҳар уч минутда янги машина тайёр бўларди. Бу ерда старший инженер Л. П. Забияко, экономист инженер В. И. Вискубов, инженер В. П. Яковлев, оператор В. В. Борискин ва бошқа ажойиб кишилар меҳнат қилишади.

Корхона директори ўртоқ Васильевнинг шахсий ҳаёти ҳам ҳаммамизни жуда қизиқтириб қўйди. У ҳозир 40 ёшда. Улуғ Ватан уруши бошланиб, фронтга жўнаб кетганида 17 ёшда экан. Оғир ярадор бўлганидан сўнг, армия сафидан қайтиб келиб, шу заводда шофер бўлиб ишлайди. 1947 йилда эса маҳсулот қабул қилиш бўйича инспектор вазифасига ўтади. Лев Борисович кечки ўн йиллик мактабни кумуш медаль билан 1954 йилда битиради. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишни давом эттириб, 1959 йилга келиб олий техника маълумотига эга бўлиб олади. Шу йили уни йиғув цехи бўлимининг бошлиғи вазифасига қўйишади, 1963 йилда эса, завод ишлаб чиқариши бошлиғи даражасига кўтарилади. Ўша йили апрель ойида Лев Борисович завод директорлигига тайинланади. Директорнинг ҳаёт йўли Ватанимизда барча меҳнаткашларга ўсиш ва улғайиш учун зарур шарт-шароитлар яратиб бераётган Совет ҳокимиятининг ҳиммат ва марҳаматини кўрсатувчи ибратли мисолдир. Лев Борисович КПСС XXIII съезди делегати ҳамдир.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Москва шаҳар партия комитети Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениеси ва Ўзбекистон ССР билан жамият правлениеси томонидан Москванинг Марказий лекторийсида ташкил этилган кеча дўстлик байрамимизнинг энг мароқли дамларидан бири бўлди. Лекторий зали пойтахт меҳнаткашларининг вакиллари, Москванинг партия ва совет ходимлари, олимлар, маданият арбоблари, пойтахтда таълим олаётган Ўзбекистонлик студент ва аспирантлар ва бошқа кишилар билан тўлди.

Дўстлик кечасига қизиқиш шунчалар катта эдики, марказий лекторийнинг зали бу ерга келганларнинг ҳаммасини ўз бағрига сиғдира олмади.

Кеча одатдагидан жуда бошқача бошланди: залда чироқ ўчиб, гулдурос қарсаклар авжига чиқди. Камалак ранги акс этиб турган экранда қуёш ўлкаси — республикамизнинг ажойиб манзараси бирин-кетин намоён бўлади. Залдагилар «Ўзбекистон бўйлаб саккиз ярим минут» деб аталган рангли фильмни ҳаяжон билан томоша қилишди.

Москва шаҳар партия комитетининг секретари А. С. Шапошникова бизларга, Ўзбекистон вакилларига илиқ табрик сўзлари билан мурожаат қилади. Сўнг делегациямиз бошлиғи ўртоқ Р. Н. Нишонов ушбу ажойиб учрашувни ташкил этган москваликларга Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва ҳукумати номидан чуқур ва самимий миннатдорчилик билдирди ва мамлакатимизда коммунизм қурилиши ишига республика меҳнаткашлари қўшаётган ҳисса ҳақида гапириб берди.

КПСС нинг доно ленинча миллий сиёсати туфайли Ўзбекистон Совет ҳокимияти йилларида мамлакатнинг асосий пахта базасигина бўлиб қолмай, шу билан бирга катта химия, газ, олтин, йирик машинасозлик ва энергетика республикасига ҳам айланди. Республикамиз саҳий ерларининг нози-неъматлари, оғир, енгил ва озиқ-овқат саноати маҳсулотлари бепоён Ватанимизнинг турли шаҳарларига ва 79 чет эл мамлакатига етказиб берилаётганлиги фактининг ўзи Ўзбекистон эришган улкан муваффақиятлардан далолат бериб турибди. Янги беш йиллик план юзасидан партия XXIII съезди Директивалари лойиҳасини катта мамнуният билан кутиб олган Ўзбекистон меҳнаткашлари Ватанимиз куч-қудратини ошириш, бойлигини кўпайтириш йўлида бундан буён ҳам ажойиб меҳнат қаҳрамонликларини кўрсата берадилар.

Дўстлик кечаси қатнашчилари ажойиб ўзбек аёли, Самарқанд районидаги Энгельс номли колхоз раиси Фотима Қосимованинг сўзини гулдурос қарсаклар билан қарши олишди. Ҳақиқатан ҳам онгли ҳаётини шарафли меҳнатга, турли миллатга мансуб бўлган 16 фарзандни тарбиялашга ва диссертация устида ишлашга бағишлаган бу меҳнаткаш аёлни ҳар қанча табрикласа, муборакбод этса арзийди. Шунингдек, кечада шоира Зулфия, ёзувчи Асқад Мухтор ҳам сўзлади.

Дўстлик кечаси Ўзбекистон ва Москванинг санъат усталари ижросида берилган катта концерт билан якунланди. Саодат Қобилова, Луиза ва Ботир Зокировлар, Баҳрам Мавлонов қўшиқлари, Гулнора Маваева ва бошқа ажойиб артистларимизнинг рақслари москваликларни ўзбек халқининг гўзал ва ўзига хос миллий санъати билан таништирди.

Кеча қатнашчилари Совет Ўзбекистони эришган меҳнат зафарларига бағишлаб Марказий лекторийда очилган виставкани кўрдилар.

Эртасига делегациямиз Москванинг энг йирик саноат корхоналарида бўлди. Шуни айтиш кераки, биз борган завод клубларининг ҳаммасида бизнинг она тилимизда ёзилган табрик сўзлари яшнаб турарди. Корхоналардаги кўптиражли газеталарнинг Совет Ўзбекистони экономикаси ва маданиятининг ривожланишига бағишланган махсус номерлари чиқди.

Биз қаерга бормайлик, ҳамма ерда москваликлар республикамиз ҳаётига, унинг кўп асрлик тарихи ва ажойиб санъатига зўр қизиқиш билан қараётганликларини ҳис этдик. Ўрта Осиёнинг машҳур мутафаккирлари Абу Али ибн Сино, Беруний, Навоий, Улуғбек ва бошқа сиймоларнинг номлари тилга олинганда залда қизғин қарсаклар янграши биз учун ниҳоятда мароқли бўлди.

Москвада бўлган кунларимизда биз ҳамиша пойтахтлик дўстларимизнинг меҳр-муҳаббати, ғамхўрлик ва меҳмондўстликларини ҳис этиб турдик. Бу кунлар тобора мустаҳкамланиб бораётган қардошлик ва дўстлигимизнинг ажойиб намойиши ва тантанаси сифатида хотирамизда абадий ўрнашиб қолди.

И. М. МЎМИНОВ,

Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси, республика Фанлар академиясининг академиги.

БУГУН — ГЕОЛОГЛАР КУНИ

ОЛТИН КАЛИД СОҲИБЛАРИ

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ОЛДИДА

Геолог! Битмас-туганмас бойликларни қидириб топишда, халқ хўжалигига уларни хизмат қилдиришда геологларнинг хизмати оз дейсизми! Ер ости бойликлари ҳам, тоғ қаърида яшириниб ётган конлар ҳам уларнинг сермашаққат меҳнатлари туфайли инсон хизматига бўйсундирилади. Шунинг учун бўлса керак, бу шарафли касб эгаларини образли қилиб, жавоҳирларга тўла олтин сандиққа калид солувчилар, деб таърифлашади.

Партия ва ҳукуматимиз геологларнинг шарафли меҳнатини ҳамиша юқори баҳолаб келмоқдалар. Мамлакатимизда «Геологлар куни» байрамининг таъсис этилганлиги ҳам бу ғамхўрликнинг яна бир ёрқин ифодасидир. Эндиликда бизда ҳар йили апрель ойининг биринчи якшанбасида Геологлар куни нишонланади.

Кейинги йилларда республикамиз геологлари катта ютуқларни қўлга киритдилар. Бунга геолог-олимларнинг қўшиб келаётган ҳиссалари кам эмас. Жумладан, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. Абдуллаев номли Геология ва геофизика илмий-текшириш институти коллективи томонидан олиб борилаётган ишлар ҳам мақтовга сазовордир.

Қўлга киритилган ютуқларга назар ташлар эканмиз, қуйидагиларни алоҳида қайд қилишга тўғри келади. Институт лабораторияларида ўтган йили 23 та илмий-назарий тема бўйича тадқиқотлар олиб борилди. «Ернинг тузилиши ва ривожланиши» ҳамда «Табиий ресурсларнинг комплекс равишда ишлатилиши ва уларни қайта ишлаш» деган темалар билан боғлиқ проблемаларнинг кўпи муваффақиятли ҳал қилинмоқда.

Атоқли олим А. Малахов бошчилигидаги илмий ходимлар Ўзбекистон металлургияси проблемаси устида самарали ишлади.

Нодир металларни сульфид рудаларида тарқалиш қонуниятларини ўрганиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бу соҳада академик А. Уклонский раҳбарлигида бир неча муҳим проблема муваффақиятли ҳал этилди. Шунингдек, нодир металларни рух ва қўрғошин конлари чиқиндиларидан чиқариб олиш ва уларнинг халқ хўжалигида ишлатилиши борасидаги амалий ишларга ҳам якун ясалди.

Институтимиз амалий ишлар билан ҳам бевосита шуғулланмоқда. Жумладан, Чотқол геологияси ва қидирув экспедицияси олиб бораётган иш халқ хўжалигида муҳим аҳамият касб этади. Изланишлар натижасида саноат учун ғоят зарур бўлган висмут элементини учратиш ҳоллари ҳамда уларни қидириш усуллари ҳақида янги илмий хулосаларга эга бўлинди.

Профессор И. Ҳамробоев ва фан кандидати К. Ўринбоевлар қўл урган илмий проблема ҳам муҳимдир. «Ғарбий Ўзбекистон ва Чотқол-Қурама тоғ тизмаларида тарқалган магматик жинслардаги нодир ва тарқоқ металлар геохимияси» деб номланган бу тема илмий жиҳатдан пухта асосланди.

Институтимиз коллективи янги беш йиллик планга эга. Ана шу планга мувофиқ бу йил ҳам биз қатор илмий тадқиқот ишларини амалга оширишимиз лозим. Республикамизда рангли металлургия ва газни янада кўпайтириш халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган муҳим вазифалардан биридир. Олтинтопган қўрғошин-рух ва мис комбинатини тез суръатлар билан қуриб битказиш лозим деб топилди. Бундан ташқари Ингичка вольфрам кони янада кенгайтирилади. Келгусида республикамизда олтин чиқариш саноати барпо этилади.

Бу эса, геология ва қидирув ишларининг миқёсини янада кенгайтиришни талаб этади. Бу ишларнинг самарадорлигини ошириш ва уларга сарф этиладиган харажатлар миқдорини камайтиришда олимларимиз яхши таклифлар билан чиқишлари лозим.

Геология фани ҳал қилиши лозим бўлган муҳим проблемалардан яна бири Ўзбекистондаги чўкинди формацияларда руда ҳосил бўлиш қонуниятларини ўрганиш проблемасидир. Бунда Ғарбий Ўзбекистон ва Фарғона водийсида тарқалган, юқори юра даврида ҳосил бўлган тузли ва бор — учламчи даври сульфат оҳактошли чўкинди формацияларида руда пайдо бўлиши хусусиятларини ўрганиш катта роль ўйнайди.

КПСС XXIII съезди материалларида, Л. И. Брежневнинг съездда қилган докладида геологларимиз олдига катта вазифалар қўйилди. Айниқса, Ўрта Осиёдаги музликларни комплекс ўрганиш муҳим масала қилиб илгари сурилди. Биз геолог олимлар съезд кўрсатмаларини амалга ошириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қиламиз.

М. ЗОКИРОВ,
геология-минералогия фанлари кандидати,
М. ҚОДИРОВ,
Х. Абдуллаев номидаги Геология ва геофизика институтининг илмий ходими.

Чапдаги суратда: Ўзбекистон ССР Геология министрлигига қарашли марказий лаборатория ходими Мукамбар Мирзаева приборлар ишини кузатмоқда. Ўнгдаги сурат эса «Ташкентгеология» трестидан олинган. Комплекс қидирув геологик экспедициясининг старший геологи Р. Юсупов (чапда) ва бош инженер Т. Абдураҳмонов ўртоқлар янги топиб келтирилган маъдан таркибини ўрганишмоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

МАЪДАНЛАР СИРИ

Уч қаватли соддагина қилиб қурилган бу бинонинг ҳашаматли ҳеч нимаси йўқ. Ён атрофдаги иморатлардек киши диққатини ўзига тортмайди ҳам. Аммо ичкарига кирсангиз...

Лаборатория фойесида кичиккина стенд ўрнатилган. Илғор кишилар расми осилган, участкалар рўйхати ёзилган унга. Юксалиш рақамларини кўрсатувчи диаграммалар чизилган. Бир бир кўз югуртирамиз. 1959 йилда 75,8 та шартли анализ олинган бўлса, 1965 йилга келиб бу рақам 289,9 тага кўтарилибди. Ёки 1959 йилда 15 та янги хил методик усул тайёрланган бўлса, 1965 йилда бу 56 тага етибди. Уларнинг барчаси СССР Геология министрлиги аналитик методлар илмий советига тақдим этилган.

— Шундай, — деди марказий лаборатория партия ташкилотининг секретари Илья Петрович Тибукин. — Ҳам методик иш олиб борамиз, ҳам ишлаб чиқариш билан шуғулланамиз.

Ҳозир республикамизнинг турли областларида юзлаб геология қидирув ишлари олиб бормоқдалар. Геологлар топган ҳар бир жисм, ҳар бир парча минерал, аввало, мана шу марказий лабораторияга юборилади.

Инженер физик Николай Иванович Леонов химия лабораториясида ишлайди. У ҳам Илья Петровичнинг тенгдоши тажрибали геологлардан. Дастлабки йилларда экспедицияларда қатнашган. Областимиздаги қимматбаҳо металлар конларини очишга ўз ҳиссасини қўшган. Энди эса ҳамкасблари топиб юбораётган тоғ жинсларининг таркибини текширувдан ўтказиш билан банд.

Н. Леоновнинг сафдошлари, шогирдлари оз эмас бу ерда. Мукамбар Мирзаева шундай шогирдларнинг бири. Мукамбар Тошкент давлат университети химия факультетини битириб келганига эндигина уч йил бўлди. Устоз ёрдамида ҳозир у лабораториянинг энг ишчан, уддабурро ходимларидан бирига айланган. Олаётган анализлари доимо сифатли ва аниқ чиқмоқда.

Марказий лабораториянинг бошқа участкаларида ҳам иш қайнайди.

Ж. НОСИРОВ,
Ўзбекистон ССР Геология министрлигининг марказий лабораторияси.

ДЎСТЛИК КИНОФЕСТИВАЛИ

Бугун Тошкентда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон фильмлари фестивали очилади. Фестиваль кунларида қардош республикалар кинематография арбоблари томонидан яратилган янги бадиий ва ҳужжатли-хроникаль фильмлар томошабинларга намойиш қилинади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари киностудиялари томонидан ишлаб чиқарилаётган фильмлар юзасидан кинофестиваллар ўтказиш шонли традицияга айланган. Бундай кинофестиваллар кейинги йилларда Олма-ота, Тошкент, Душанба ва Фрунзе шаҳарларида ўтказилди. Энг яхши кинофильмларга мукофотлар берилди.

Кинофестиваллар қардош республикалар киностудиялари коллективларининг ижодий ишларига катта ёрдам кўрсатмоқда. Кинофестиваллар вақтида кинематография арбоблари томошабинлар билан учрашмоқдалар. Томошабинлар бир қанча бадиий кинофильмлардан таниш бўлган ажойиб кино артистлари ва режиссерлар билан бевосита учрашиб, ўзларининг у ёки бу кинофильмлардан олган таассуротлари ва истакларини баён этмоқдалар.

Шунингдек киностудиялар ходимлари фестивалга тақдим этилган фильмларни кўриш ва муҳокама қилиш вақтида, бу кинофильмларни яратган киносанъаткорлар билан ижодий алоқалар ўрнатиб, улар билан ўз ижодий тажрибалари ва ишлари ҳақида ўртоқлашмоқдалар. Шу билан бирга замонамиз кишилари ҳақида, актуал темаларда ижодий ҳамкорликда янги киноасарлари яратиш ҳақида маслаҳатлашиб олмоқдалар.

Бугун Тошкентда очиладиган кинофестивалда Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон, Тожикистон ва Ўзбекистон кинематографчилари томонидан яратилган энг яхши фильмлар жамоатчилик кўригидан ўтказилади.

Фестиваль кунларида «Дадил қадам» (Туркманистон), «Менинг исмим Хўжа» (Қозоғистон), «Нисссо» ва «Ҳасан аравакаш» (Тожикистон), «Жўра» ва «Биринчи ўқитувчи» (Қирғизистон), «Қалбингда қуёш» (Ўзбекистон) ва бошқа бадиий фильмлар томошабинлар муҳокамасига тақдим этилади. Шунингдек қардош республикалар кинодокументалистлари ҳам ўзларининг кейинги йилларда яратган асарлари билан фестивалда қатнашадилар.

Фестиваль арафасида... А. Меламед чизган расм.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ВЕНГЕР ХАЛҚИНИНГ БАЙРАМИ

1945 йилнинг 4 апрели қардош венгер халқи тарихида янги саҳифа очди. Худди шу куни Венгрия гитлерчи босқинчилар ва уларнинг малайларидан батамом озод қилинди.

Халқ ҳокимияти йилларида Венгрия Республикаси ривожланган социалистик давлатга айланди. Эндиликда у социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг ягона оиласида социализм қурмоқда.

Ўтган 21 йил ичида мамлакатда саноатнинг янги тармоқлари вужудга келди, улар ишлаб чиқарган маҳсулот бутун жаҳонга машҳур бўлди. Унинг саноат ишлаб чиқариши ҳажми 1938 йилга нисбатан қарийб 6 баравар ўсди. Электр қуввати ҳосил қилиш эса урушдан аввалги даражадагига нисбатан тўрт марта кўпайди. Айниқса, кейинги йилларда катта аниқлик билан ишлайдиган станоклар, медицина асбоб-ускуналари, автобуслар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш тез ривожланди. Химия саноати ҳажми эса, кейинги 20 йил ичида ўн баравардан зиёд ортиб кетди.

Халқ ҳокимияти йилларида венгер қишлоғининг ҳам қиёфаси тубдан ўзгарди. Майда деҳқон хўжаликлари ўрнида ҳозирги замон машина ва асбоб-ускуналари билан қуролланган кооперативлар бунёдга келди. Эндиликда мамлакат қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотининг 85 процентга яқинини ана шу кооператив ва давлат хўжаликлари етказиб бераяпти. Об-ҳаво шароитининг ноқулайлигига қарамай, кейинги уч йил ичида ана шундай маҳсулот ишлаб чиқариш қарийб 10 процент кўпайди. 1980 йилга бориб, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни икки ярим баравар ошириш мўлжалланаяпти.

Венгер меҳнаткашларининг турмуш даражаси эндиликда кўпгина ғарб мамлакатларидаги даражадан анча ўзиб кетди. Мамлакат миллий даромади урушдан аввалги даражадан бир неча баравар кўпайди.

Венгрия Халқ Республикаси қўлга киритган ана шу улкан муваффақиятлар унинг социалистик мамлакатлар билан бузилмас дўстлиги ва ҳамкорлиги туфайлидир. Ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашининг аъзоси бўлган Венгрия социалистик мамлакатлар ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш ва кооперациялаш соҳасида олиб борилаётган ишларга катта ҳисса қўшмоқда. Унинг иқтисодий, илмий-техника ва савдо алоқалари тобора ривожланаяпти. Ҳозирги вақтда Венгрия Республикаси дунёнинг 130 дан ортиқ давлати билан савдо қилмоқда. Венгрия ташқи савдо оборотининг 70 проценти социалистик система ҳиссасига, жумладан, учдан бир қисми СССР ҳиссасига тўғри келмоқда.

Венгерлар ўлкасида социализм қурилиши соҳасида катта муваффақиятларга эришилмоқда. Венгер меҳнаткашлари ана шу янги ижтимоий тузумнинг улкан имкониятлари ва буюк афзалликларини бутун жаҳонга намойиш этмоқдалар.

АФҒОНИСТОН. Кобилда Совет Иттифоқида тайёрланган лойиҳа асосида ва Совет Иттифоқи ёрдамида политехника институтининг биноси қад кўтармоқда. Суратда: совет қурувчиси Ф. И. Ковалик (чапда) ва ғишт терувчилар бригадири Поян Дегул.

М. Королев фотоси (ТАСС фотохроникаси).

КПСС XXIII СЪЕЗДИНИНГ ИШИ ТЎҒРИСИДА ЧЕТ ЭЛЛАРДА БАЁН ҚИЛИНГАН ФИКРЛАР

ПРАГА. «Коммунистик ҳаракат бирлиги — тинчликсевар ва прогрессив кучлар муваффақиятининг негизи», «Совет Иттифоқи — халқлар озодлигининг гарантияси», «Революцион кучларнинг биргаликда қилган ҳаракатларигина жаҳон реакцияси ҳужумини даф қила олади», «Жаҳоннинг диққат-эътибори Москвага қаратилган» — Чехословакия газеталари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIII съездининг иши тўғрисидаги ҳисоботларни ана шундай сарлавҳалар остида босиб чиқарган. Съезд делегатлари, деб таъкидлайди матбуот, ўз нутқларида КПСС Марказий Комитетининг ленинча йўлини якдиллик билан маъқулламоқда. Ленин партияси, деб таъкидлайди «Руде право» газетаси, барча қардош марксчи-ленинчи партияларнинг ишончи ва эътиборига сазовор бўлди. КПСС жаҳон коммунистик ҳаракатининг ва ҳозирги замондаги барча революцион кучларнинг бирлиги ва жипслиги учун ҳормай-толмай зўр кураш олиб бормоқда.

УЛАН-БАТОР. Монгол халқи КПСС XXIII съезди ишини зўр эътибор ва қизиқиш билан кузатиб турибди. Корхоналарда КПСС Марказий Комитетининг съездга ҳисобот доклади коллектив бўлиб ўқилмоқда, пропагандистлар монгол ва совет халқлари ўртасидаги бузилмас қардошларча дўстлик ҳақида гапириб беришмоқда. Кўпгина заводларда ва давлат хўжаликларида съезд ишлаб турган кунлар—юксак меҳнат унумдорлиги кунлари, деб эълон қилинди.

ВАШИНГТОН. Америка жамоатчилиги Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Москвада бўлаётган XXIII съездини қизиқиш билан кузатиб бормоқда. Ўн миллионларча американиклар телевизор экранларида Кремлнинг делегатлар билан тўлган Съездлар саройи улуғвор залини кўришди. Америка мухбирлари совет пойтахтидан юборган хабарларида съезднинг ишчанлик билан ўтаётганлигига, халқаро ва ички ҳаёт тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида кўтарилган муҳим проблемалар жиддий муҳокама қилинаётганлигига эътиборни жалб этмоқдалар. «Нэшнл бродкастинг компани» телевидение компаниясининг дипломатик шарҳчиси американикларни КПСС Марказий Комитети ҳисобот докладида халқаро кескинликни юмшатиш ва совет-америка муносабатларини ривожлантириш масаласи тўғрисида айтилган фикрларга эътибор билан қулоқ солишга чақиради.

Матбуот ва радио Л. И. Брежнев докладининг совет-америка муносабатлари ёмонлашганлиги учун, Шарқи-Жанубий Осиёдаги можаро хатарли равишда кенгайиб бораётганлиги учун айб АҚШ ҳукумати зиммасига тушади, деган қисмига алоҳида эътиборни жалб қилмоқда. (ТАСС).

ГАНАДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

ЛОНДОН, 1 апрель. (ТАСС). Гана ҳукуматининг фармойишига мувофиқ Гананинг собиқ министрларидан 3 киши—ташқи ишлар министри Алекс Квейсон-Секки, давлат план комиссиясининг раиси Кожо Ботсо ва Африка ишлари секретариатининг бошлиғи Майкл Дей-Ананг яна турмага қамалди. Рейтер агентлигининг мухбири Аккрадан хабар беради: ҳукуматнинг фармойишида айтилишича, бундан уч ҳафта илгари қамоқдан озод қилинган бу министрлар «ўз хавфсизликлари манфаатларини кўзлаб» яна турмага қамалди.

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТЛАРИ МАРОКАШДА

РАБОТ, 1 апрель. (ТАСС). СССР Журналистлар союзи правлениесининг секретари З. И. Есенбоев бошчилигидаги совет журналистлари делегацияси бугун етти кунлик расмий визит билан бу ерга келди. Делегация Марокаш ташқи ишлар министрлигининг меҳмони бўлади.

Совет журналистлари Марокашда бўлган вақтларида Марокашнинг расмий кишилари ва журналистлар билан учрашадилар, маҳаллий газеталар редакциялари, мағриб араб пресс (МАП) агентлиги, радио ва телевидение редакцияларининг иши билан танишадилар, шунингдек мамлакат бўйлаб саёҳат қиладилар.

ИНДОНЕЗИЯДА АҲВОЛ

НЬЮ-ЙОРК, 1 апрель. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг мухбири Жакарта радиосининг хабарига таяниб қуйидагиларни билдиради: Индонезия бош министрининг ўринбосари генерал-лейтенант Сухарто «ўзларининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида» қамоққа олинган кабинетнинг собиқ 15 аъзосидан баъзилари судга берилади ва айни вақтда кабинетнинг бошқа аъзолари озод қилинади, деди.

Сухарто Жакартада журналистларга 15 министрнинг ҳаммаси сўроқ қилинмоқда, деди. Лекин у ҳеч қандай тафсилий маълумот бермади.

Қамоққа олинган министрлар орасида бош министрнинг собиқ биринчи ўринбосари ва ташқи ишлар министри Субандрио ҳам бор.

ПАРИЖ, 1 апрель. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг мухбири Жакарта радиосининг хабарига таяниб, Сингапурдан қуйидагиларни билдиради: бош министр ўринбосари генерал-лейтенант Сухарто кеча ҳукуматнинг барча муассасаларига ва бошқа ташкилотларга «коммунистик унсурлардан тозалашни кучайтириш»ни буюрган.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

3 АПРЕЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 10.30 — **Бақа боласи отасини излайди** (болалар учун).

Ўзбек тилида: 10.45 — **Капитан Тенкеш** (телефильмнинг 12-серияси), 11.10 — **Ҳамза** (бадиий фильм).

Москва телестудияси кўрсатади (тажриба тариқасида): 13.00— **Будильник**, 13.30 — **Мультфильм**, 14.00 — **КПСС XXIII съезди кундалиги.**

Ўзбек тилида: 17.00 — Болалар учун. **Капитан Тенкеш** (телефильмнинг 13-серияси).

Рус тилида: 17.30 — **Телевизион янгиликлар.**

Ўзбек тилида: 17.40 — **Геологлар куни** (эшиттириш ва концерт), 18.40 — **Қора бизнес** (бадиий фильм), 20.20 — **Эстрада концерти**, 20.50 — **Телевизион янгиликлар.**

МОСКВА ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
(тажриба тариқасида)

21.00 — **Телевизион янгиликлар**, 21.15 — **Концерт** (КПСС XXIII съезди делегатлари талабига мувофиқ), 22.00 — **Кинопанорама**, 23.00 — **Сатира**, 23.30 — **Телевизион янгиликлар**, 24.00 — **Узоқ юлдуз нури** (бадиий фильмнинг 2-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — **Фрунзе телестудияси кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/IV да кундуз **Этик кийган мушук**, кечқурун **Риголетто.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА —3/IV да **Қирол Лир.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/IV да **Икки билакузук**, 4/IV да **Тошболта ошиқ.**

4/IV кеч соат 8 да Музика маданияти университети. Шаҳар студентлари учун 5-абонемент бўйича: **«Ленин ва музика»** деган темада олтинчи **концерт-лекция.** Абонементлардан ташқари билетлар Эстрада театри кассасида ва район кассаларида сотилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **«Лўлилар»** аттракциони ва бошқа томошалар.

КИНО

Лебедевга қарши Лебедев — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2,4 ва кеч 9-45 минутда).

Питкиннинг касалхонадаги саргузашти — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Суиқасд — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Тунда ўтган ҳаёт — «МОСКВА» (кундуз 12 ва 4 да).

Сурайё (ўзбек тилида кундуз соат 4-10, кеч 7-10 минутда), **Ҳасан аравакаш** (кеч 8 яримда) — НАВОИЙ номли.

Уйлангим келмайди (кундуз ва кечқурун), **Машаққатли кечув** (кеч соат 8 да) — «МОСКВА».

Ленин Польшада — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА
3 апрелда
УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ
КОНЦЕРТИ

Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар **Фахриддин Умаров, Маҳмуд Муҳамедов**, солистлардан **Манзура Мўминова, Сора Шукурова, Дилбар Абдуллаева, Тўхта Рисметова, Камтар Отабоев** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кундуз соат 2 да бошланади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
4 апрелда
Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти
Комилжон Отаниёзов
раҳбарлиги ва иштирокида
ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТИ

Солистлардан **Гулчеҳра Исмоилова, Шариф Султонов, Отаназар Абдалниёзов, Жуманиёз Собиров, Раъно Жуманиёзова, Ражаб Исмоилов** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар кундуз соат 2 дан сотилади.

«УЗГИПРОЗЕМ» РЕСПУБЛИКА ИНСТИТУТИГА
экспедиция ишлари учун
тупроқшунослар, агрохимиклар, бухгалтерлар, старший бухгалтерлар
КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинград кўчаси, 28-уй, 11-хона.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 08276.
ИНДЕКС 64969.
Г—1088.